

P219-121
12021

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО,
ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ

УТВЪРДИЛ:
Георги Събев
заместник-министър и председател на ТРГ

12.10.2021 г.

X

Signed by:

„ВЯРНО С ЕЛЕКТРОННО
ПОДПИСАНИЯ ОРИГИНАЛ“ ⑦

ТРИНАДЕСЕТО ЗАСЕДАНИЕ

на

Тематичната работна група за разработване на Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони за програмния период 2021 – 2027 г. проведено дистанционно чрез видеоконферентна връзка

CISCO WEBEX

14 юли 2021 г.

Заседанието на Тематичната работна група започна 9.45 часа и бе открито и ръководено от г-н Георги Събев – заместник министър на земеделието, храните и горите.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪББЕВ: Здравейте, колеги!

Добре дошли на Тринадесетото заседание на Тематичната работна група за разработване на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2021 – 2027 г.

Днешното събитие е от информативен характер. Знаем, че Дванадесетото заседание на Тематичната работна група се проведе през месец февруари, но поради стечение на обстоятелствата в България първата възможност за свикване на днешната Тематична работна група всъщност беше в тази седмица.

Благодаря на всички, които се отзоваха на поканата и присъстват тук с нас. Миналата седмица ви беше изпратен дневен ред на днешното заседание, което започва с откриване.

Втора точка е, представяне на резултати от постигнатото предварително споразумение за ОСП след 2023 година по време на Съвета в Люксембург.

Точка трета е, представяне на предварителни дейности свързани с определяне националните решения за прилагане на преразпределително плащане, намаление на плащанията, таван на плащанията и подпомагане на биологичното земеделие.

Четвърта точка е, предоставяне на информация за изготвяне на Националната стратегия за розите.

Предвидили сме и обедна пауза, след която в точка пета ще предоставим информация за хода на процеса по адаптиране на изискванията на Зелената сделка, еко схемите по първи стълб на ОСП и Националната приоритетна рамка за действието по „Натура 2000“.

Шеста точка в днешния дневен ред е предвидена дискусия относно визия за прилагане на социалната условност в рамката на следващата обща селскостопанска политика.

Предлагам, да преминем към точка 2 от дневния ред.

Точка 2

Представяне на резултати от постигнатото предварително Споразумение за ОСП след 2023 година по време на Съвета в Люксембург.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Искам да обърна внимание, ако някой иска да се изкаже или би желал да вземе отношение моля да го посочи това в чата, тъй като не на всички камерите са включени и включването на камера едновременно би влошило качеството на връзката, така че отново апелът, ако имате желание да вземете отношение да заявите това в груповия чат.

Благодаря предварително.

Преминаваме към представяне на резултатите от постигнатото предварително Споразумение за ОСП след 2023 година.

В тази връзка ще споделя и с Вас презентация.

Надявам се, че презентацията се вижда. Както казах сега ще представя най-важните моменти от политическото споразумение от министрите по земеделието в рамките на Съвета по отношение на новата обща селскостопанска политика на Европейския съюз, който съвет се проведе на 28 и 29 юни 2021 година в Люксембург.

Както знаете постигна се политическо съгласие по текстовете на новото законодателство за периода 2023 – 2027 година след дълги и тежки преговори, които продължиха три години. Предстои разбира се техническо и лингвистично изчисление на текстовете на трите проекта за регламент. Предстои разбира се и гласуване в Европейския парламент, което е планирано през октомври и разбира се финално приемане на Съвет на министрите.

След приемането на регламента ще се създаде основата за прилагане на принципите на обща селскостопанска политика в България за периода 2023 – 2027 година.

С приемането на законодателния пакет за общата селскостопанска политика се създава правната база за доразработването, комуникирането и прилагането на Стратегическите планове съдържащи всички необходими елементи за въвеждането и изпълнението на интервенциите за директни плащания, секторни интервенции и интервенциите за развитие на селските райони.

При постигнатото предварително споразумение се запазват сегашните нива на обвързаното с производство подпомагане, като този вид подкрепа е ключов приоритет за България, който беше следван през целия преговорен процес. Червената линия по време на преговорите беше запазване на процента на обвързаното с производство подпомагане на нивата 13 % плюс 2 % за протеинови култури, като страната ни е удовлетворена от постигнатия компромис за нивото на подкрепата.

Друг важен приоритет за страната ни е свързан с възможността за прилагане на преходна национална помощ и

актуализиране на референтния период за необвързаните схеми, които също намериха отражение в текстовете на новото законодателство.

Преходната национална помощ, както знаете е инструмент, който носи сигурност за уязвими сектори и стопани, които имат реални потребности от допълване на дохода с цел недопускане загуба на конкурентоспособност и обезлюдяване на селските райони, както и с оглед на продължаващите разлики в нивата на директните плащания. Настоявахме преходната национална помощ да продължи да се прилага, като се предвиди разбира се и възможност за промяна на референтната година за необвързаните схеми към 2018 година, като България постигна продължаване на прилагане на този тип подкрепа с възможността за актуализиране на референтните периоди за необвързаните схеми и с намаляващ бюджет с по 5 % годишно считано от 2024 година.

В резултат на това е възможно подкрепата за животновъди с преходна национална помощ да продължи и през периода 2023 – 2027 година, като се запазват секторите, които бяха в обхвата на тази помощ.

Важен компромис в полза на малките производители беше постигнат чрез изключването на стопанствата до 10 хектара от прилагането на стандартите за добро земеделско и екологично състояние 8 и 9, относно диверсификация на културите и заделянето на минимален дял от обработваемите ензими за екологични цели.

Постигнато беше и съгласие относно допълнителна подкрепа за младите фермери, като държавите членки, следва да отделят за младите фермери средства в размер на поне 3 % от бюджета за директни плащания, а тези средства могат да бъдат използвани за една или повече от следните интервенции:

Допълнително подпомагане на доходите на млади фермери. Инвестиции извършени от млади фермери, с коефициент на тежест 50 % или стартова помощ за млади фермери.

Относно постигнатият компромис за 35 % принос от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони за интервенции насочени към околната среда и климата, районите с природни ограничения ще бъдат отчитани с тегловен процент – 50 % и 100 % тегловен процент за всички останали интервенции, включително и хуманно отношение към животните и зелените инвестиции, като поне 35 % от общия принос от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони за Стратегическите планове по ОСП следва да бъде запазен за интервенции насочени към специфични цели свързани с околната среда и климата. В регламента ще бъде включен и списък на интервенциите, които държавите могат да отчитат като допринасящи за целите на климата и околната среда.

Преразпределението на плащанията беше в обхвата на преговорите на последното заседание на Съвета, като Председателството търсеше докрай баланса при определяне на възможностите за преразпределяне.

Съгласно постигнатото предварително споразумение държавите членки имат достатъчно ниво на гъвкавост за прилагането му, като съобразно националните си специфики могат да прилагат задължително преразпределително плащане в размер на 10 % от пакета за директни плащания или да се възползват от предложената им дерогация да отговаря на необходимостта от преразпределение на подпомагането на доходите чрез други инструменти и интервенции, които са финансирани от Европейския фонд за гарантиране в

земеделieto последващи целта за по-справедливо разпределение и по-ефективно и ефикасно насочване на подкрепата за доходи. Като такива инструменти могат да бъдат: намаление на плащане, налагане на тавани на плащанията и суми насочени към дребни земеделски стопани.

Новата Обща селскостопанска политика, както знаете е амбициозна по отношение на околната среда и определя редица мерки насочени към насърчаване на земеделските стопани да възприемат по-екологосъобразни земеделски практики, като сред тях са: еко схемите, които ще подпомогнат и стимулират земеделските стопани да прилагат селскостопански практики, които са благоприятни за климата или за околната среда, като схемите са задължителни за държавите членки и доброволни за земеделските стопани. По тях се предоставят плащания за задължения, които надхвърлят съответните законоустановени изисквания за управление и стандартите за добро земеделско и екологично състояние.

В резултат от преговорите е договорено заделяне на 25 % от директните плащания за еко схеми, като е осигурен и инструмент за минимизиране на риска от не усвояване на средства чрез прилагане на долна граница от 20 %. Период на адаптация или на обучение 2023 – 2024 година, през които ще се разреши използване на неизползваните средства в границите на максималните единични суми.

Съгласно постигнатото предварително споразумение за сумите от базовото плащане държавите членки могат да приложат намаление на плащанията, които надвишават 60 хиляди евро или тавани на плащания за суми над 100 хиляди, след приспадане на

разходи за труд и осигуровки свързани със земеделски дейности, това са възможности.

Скалата за процента на намаляване на плащанията за суми над 60 хиляди евро е до 85 % и се определя от държавите членки, а кумулираните суми от намаленията на плащанията и таваните могат да бъдат използвани за разпределяне чрез други необвързани плащания или насочени към стълб 2.

Млад земеделски стопанин се определя по начин, който включва горна възрастова граница определена между 35 и 40 години. Условие за ръководител на стопанството и подходящо обучение или умения изисквани от държавите членки, като е постигната договореност.

Бюджетът за младите фермери да е поне 3 % от средствата за директни плащания с интервенции и по двата стълба.

С оглед подобряване изпълнението на Общата селскостопанска политика, подпомагането на доходите ще бъде насочено към активни земеделски стопани.

В резултат на преговорите дефиницията става задължителна за всички държави членки, като за да се осигури общ подход на равнище съюза се определя рамкова дефиниция за активен земеделски стопанин показваща основните елементи.

Държавите членки ще определят своите Стратегически планове по ОСП кои земеделски стопани се считат за активни земеделски стопани въз основа на обективни и не дискриминационни критерии, като например доходи, вложен труд в стопанството, включване в регистри и други.

Такива критерии могат да бъдат въведени в една или повече форми изброени от държавите членки, включително и чрез негативен списък.

Много важна тема – социалната условност.

В преговорите за новата Обща селскостопанска политика социалната условност беше високо приоритетна за България тема, в контекста на защита на трудовите права на всички европейски граждани заети в сектор „Земеделие“ на Европейския съюз, като социалната условност ще се прилага от 2025 година по начин, който осигурява ефективност на прилагането и на създаване и не създава допълнителна тежест, като за първи път законодателството на Европейския съюз в областта на селското стопанство ще включва социално измерение и ОСП взема предвид условията на труд за селскостопанските работници.

Съгласно новото Споразумение земеделските стопани и другите бенефициери получаващи директни плащания ще подлежат на санкция, ако не осигуряват подходящи условия на заетост, както е посочено в приложимото законодателство.

Държавите членки могат да изберат да приложат социалната условност на по-късна дата, но не по-късно от 1 януари 2025 година, като се дава възможност разбира се да се започне още от 2023 година.

Финансовата помощ от Съюза за оперативни програми изпълнявани от организации и групи в други сектори извън сектора на плодовете и зеленчуците е ограничена до 6 % от стойността на предлаганата на пазара продукция от всяка група или организация на производители въпреки настояването от българска страна да бъде запазен определения от Съвета процент от 10 %.

Постигнато е споразумение най-малко 15 % от разходите по оперативните програми в сектор „Плодове и зеленчуци“ да покриват интервенции свързани с екологични цели и смекчаване на последиците от климата. Прието е и предложението на Европейския парламент съгласно, което оперативните програми трябва да включват три или повече действия свързани с околна среда и климат въпреки предложението от страна на България за страни с ниска степен на организация, действията за екологични цели да бъдат намалени на минимум две.

Основното подпомагане на доходите за устойчивост ще се прилага като основна схема за директни плащания от 2023 година с цел да се гарантира минимално равнище на подпомагане на селскостопанските доходи за всички активни земеделски стопани. Основното подпомагане на доходите е под формата на годишно необвързано с производството плащане на хектар отговарящ на условията за подпомагане.

За да получават подпомагане по линия на ОСП земеделските стопани ще трябва да спазват разбира се предварителните условия.

При оценка на предложените стратегически планове Комисията следва да оцени и анализира приноса на предложените Стратегически планове по ОСП към съответните цели на Съюза към 2030 година съгласно Стратегията от фермата до трапезата и Стратегията за биоразнообразието, като една от ключовите добавки е, че оценката на комисията ще се основава изключително и само на актове, които са правно обвързващи за държавите членки.

В преамбюла на проекта на регламент ще се съдържа обяснение, че когато оценява предложените Стратегически планове

за ОСП, Комисията ще оценява съгласуваността и приноса на предложените планове към законодателството и ангажимента на Съюза в областта на околната среда и климата и по-специално към целите на Съюза за 2030 година изложени в Стратегията от фермата до трапезата и Стратегията за биоразнообразието.

В рамките на интервенционната логика държавите, следва да допълнят как зелената архитектура на Стратегическия план за ОСП има за цел да допринесе и да бъде в съответствие с дългосрочните национални цели посочени или произтичащи от законодателството в сферата на околната среда.

Подкрепа ще се предоставя за инвестиции в напояване, в съществуващи и нови напоявани площи при постигнато съгласие за по-висок интензитет на помощта.

Повишен е интензитетът за напояване до 80 % от допустимите разходи за инвестиции в съществуващи съоръжения в стопанствата и до 100 % от допустимите разходи за инвестиции в инфраструктура за напояване извън стопанствата.

Относно стандартите за добро земеделско и екологично състояние в новата Обща селскостопанска политика. Ще обърне внимание на няколко от тях. ГАЕК 4 и ДЗЕС 4 – изграждане на буферни ивици по протежение на водни течения. Както знаете буферните ивици, като общо правило и в съответствие със законодателството на Съюза спазват минимална ширина от три метра без да се използват пестициди и торове, като в райони със съществуващи и изградени значителни канали за отводняване и напояване държавите членки могат да коригират, ако това е надлежно обосновано за тези райони минималната ширина в съответствие със специфичните местни обстоятелства.

Новото за страната е, че се включват и препарати за растителна защита освен забрана за торене в тези ивици, която забрана произтича от спазването на нитратната директива.

Относно ДЗЕС 7 - минимална почвена покривка, за да се избегне голота точно в периоди, които са най-чувствителните периоди, като в надлежно обосновани случаи държавите членки могат да адаптират в съответните региони минималните стандарти, за да се вземе предвид краткият вегетационен период дължащ се на дължината и тежестта на зимния период. Промяната в стандарта е положителна за страната ни и дава възможност за съобразяване с условията на конкретната в климатично отношение година, дали има засушаване, дали зимата е тежка и т.н.

Относно ДЗЕС 8 – сеитбообращение в обработваема земя с изключение на култури отглеждани под вода. Въз основа на разнообразието от земеделски методи и агроклиматичните условия държавите членки могат да разрешат в съответните региони и други практики за засилено сеитбообращение с бобови култури или диверсификация на културите, които имат за цел подобряване и запазване на почвения потенциал в съответствие с целите на този ДЗЕС.

Държавите членки могат да освободят от задълженията по тези стандарти стопанствата, които когато повече от 85 % от обработваемата земя се използва за производство на тревни фуражи или други тревисти фуражи, земя лежаща в угар, и се използва за отглеждане на бобови култури или е обект на комбинация от тези употреби, или когато повече от 75 % от допустимата земеделска площ е постоянна тревна площ се използва за производствени тревни фуражи или други тревисти фуражи или за отглеждане на култури под вода, или за

значителна част от годината, или за значителна част от цикъл на реколтите, или е обект на комбинация от тези употреби, или когато с размер на обработваема земя до 10 хектара, като държавите членки могат да въведат максимална граница на площ покрита с една култура, за да се предотвратят големи моно култури.

Счита се, че земеделските стопани сертифицирани в съответствие с регламент № 2018/848 отговарят на този стандарт. Страната ни е следва да има проблем със спазването на този стандарт, като се допуска гъвкавост държавите членки да могат съобразно агроклиматичните си условия да разрешат в съответните региони други практики на засилено сеитбообращение с бобови култури или диверсификация на културите. На стопаните до 10 хектара могат да бъдат освободени от изискването по този стандарт.

ГАЕК 9, минимален дял на земеделски площи предназначени за непроизводствени области или характеристики. Основната промяна тук е увеличаването на изискването на процента от 3 % на 4 % за непроизводствени площи в сравнение с първоначално предложените от Комисията – 3 %.

Увеличава се и минималният дял на 7 % от обработваемата земя на ниво земеделски стопанства, ако включва покривни култури или фиксиращ азот култури обработвани без използването на продукти за растителна защита, от които 3 % са за земи под угар или не производствени елементи.

Положителното за страната и по-специално за малките стопанства е, че стопанствата с размер до 10 хектара могат да бъдат освободени от тези условия.

Колеги, това са основните аспекти на политическото споразумение, което беше обект на главна точка от дневния ред на Съвета на 28 и 29 юни 2021 година в Люксембург.

Благодаря Ви за вниманието.

Ще предоставя възможността за въпроси и коментари.

Госпожо Георгиева, заповядайте!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Здравейте, господин Събев, благодаря за презентацията.

Както с колегите в предходните ТРГ-та сме си говорили, при това, че съставът в контекста на общото програмиране включва заинтересовани страни, които не са на „ти“ със стълб 1, считам че това е полезно.

Първо, бих искала, ако позволите няколко въпроса, които са по-скоро процедурни по отношение на бъдещата работа на Тематичната работна група, дали е удачно към момента да ги задам към Вас или по-нататък в дискусиата към господин Гечев?

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Поставете ги сега, заповядайте!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Единият ми въпрос е свързан с това дали предвиждате с оглед на предстоящата ни работа някаква промяна в правилата на работа на Тематичната работна група и по-скоро в контекста на множеството дискусии, които сме имали в самото начало на старта и сформирването на ТРГ-то, че би било удачно да следваме примера, който имаше при нас в програмирането на предходните програмни периоди, както и европейския пример какво правят другите страни членки, тоест да имаме едни подгрупи в самата тематична работна група, дали чисто тематично за да може в дълбочина да се разглеждат и да се използва експертизата на отделните заинтересовани страни? Това е единият въпрос.

Вторият въпрос е, който задавам от миналата година е, ние имаме анализи SWOT и изведени приоритети въз основа, на които са разписани драфтове на интервенции. Прескочен е етапът, в който проекто регламента за Стратегическите планове изисква да се направи оценка на тези приоритети.

Това може би е, в контекста и на по-следващата дискусия, която с господин Гечев ще имаме, но дали предвиждате при подновяване на тази работа ние да се върнем на тази стъпка и да се направи вече оценка на приоритетите и в контекста на новостите Зелена сделка и COVID-19, тъй като това нещо беше направено в рамките на ТРГ преди тези две новости да бъдат факт?

Трето, в края на месец декември по препоръките, които даде Европейската комисия по отношение на разработване на Стратегическия план и отчитане на амбициите на Зелената сделка, в рамките на ТРГ, а и изобщо в страната не се е провеждала дискусия и дебат по отношение на това ние как отнасяме тези препоръки, с какво бихме се съобразили така, че дали с днешната дискусия този дебат би се изчерпал или предвиждате нещо друго?

И в контекста на Вашата презентация конкретно, предполагам, че вие планирате да я публикувате в сайта, където се публикуват материали за новата ОСП, но молбата ми е, ако може вашият експертен екип да прецизира текстовете, за да няма смущения и да има по-голяма яснота и тук например визирам даденото ДЗЕС 8 пише „Сеитбооборот“ съвсем семпло е маркирано, но доколкото това ще стане един документ достъпен до повече заинтересовани страни действително да се вижда и този нюанс с възможността за ротация, където е маркирано просто като булет тематично за тавани и намаляване, наистина да се вижда, че е

маркирана като опция за страната и изобщо наистина информацията, която се поднася да е такава, че да дава яснота, а не възможности за всякакви съчинения.

По отношение на това, което споменахте за постигнатата договореност за двете години гратисен период от две години за еко схемите, които пилотно се прилагат, тук бих искала да обърна към вашето внимание нещо, което в различните срещи и работни дискусии, които имахме в рамките на Националната селска мрежа, излезе много добра идея, която в същото време я има и в препоръките на Европейската комисия, тази новост като еко схеми е удачно да бъде изтествана като подмярка 16.1, тоест имаме едни зададени някакви на национално ниво примерни еко схеми, по които сме дискутирали. Комисията даде примерен лист. В рамките на базата данни на ЕПИ- АГРИ има много други, които могат да бъдат изтествани, но с оглед на това, че се планира трети прием през есента съобразно ИГРП за 2021 година, просто бих искала да го представя на Вашето внимание, за да се помисли и действително дали можем да го използваме, използвайки средствата, използвайки инициативата да изтестваме, за да можем ние след две години да имаме информация как работят те и какъв би бил подходящия дизайн.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря, госпожо Георгиева!

Относно подгрупите разбира се отворени сме за такива и тази седмица имаше, както знаете и консултативни съвети, в рамките на които също единия е по животновъдство, а другия по биологично земеделие, на които беше поставен въпроса и да в рамките на тези тематични групи ще продължат секторни дискусии с представителите на съответния сектор.

Относно материалите, презентациите разбира се ще бъдат предоставени на страницата на министерството, включително и с разяснителните текстове под тях.

Относно препоръките на Европейската комисия от 18 декември 2020 година, препоръките за Българския стратегически план, необходимо е наистина да бъдат дискутирани и обсъдени, защото са препоръки, въз основа на които може да очакваме и оценка по Българския стратегически план.

Относно другите въпроси ще предоставя възможност на господин Гечев да отговори.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Здравейте колеги и от мен!

Всъщност по другите въпроси аз ви предлагам на практика да преминем директно към точка 3, защото имаме етапна готовност да ви кажем след съответните изменения, всъщност какви мерки сме предприели и какво правим за тази работа.

Имате ли още въпроси по точка 2, нека да ги обсъдим.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Господин Караколев е казал, че има въпрос, заповядайте!

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Здравейте и от мен, уважаеми господа заместник-министри, колеги!

Имам един въпрос, който също е свързан с оглед на постиганите договорености – това ще промени ли досега свършената работа по Стратегическите планове със съответните интервенционни мерки и евентуално, кога ще започне новото им разглеждане с оглед на новите постигнати договорености и изменения съответно където има?

Благодаря.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Аз ще отговоря на този въпрос.

При всички положения измененията не са много малки по отношение на предварителните неща, които са направени. Например, 35 % е екологичната част на програмата. Другото е 10 % преразпределителните плащания, тоест тези неща ще повлияят така или иначе на целия Стратегически план в една или в друга степен.

От тази гледна точка, ние много бързо трябва да пренастроим всички неща и да оценим на практика как ще се отрази това цялото нещо, включително върху свършената работа до момента. Но при всички положения включително интервенционните мерки на програмата, както и по стълб 1 ще бъдат променени.

За това на практика ще ви докладваме във втората част какви мерки сме предприели, за да може на практика в един момент да докладваме и всичко това, какво трябва да се промени и до сегашните неща, тоест което е решено от Тематичната работна група разбира се по същество или как да кажа по замисъл разбира се, че няма да бъде пипано, но в крайна сметка ще трябва да се адаптира към новите изисквания. Така, че там където на практика задължителните неща трябва да променят Стратегическия план те ще го променят.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: В тази връзка бих желал да допълня, че както знаете на 19 юли 2021 година следващата седмица има Съвет по земеделие, а на 20 юли 2021 година е предвидена среща с представители на Комисията, на която те всъщност са поканили представители на всички държави членки, на която да се обсъдят следващите стъпки относно предоставяне на вторично законодателство и те ще ни предоставят информация как те виждат във времето, кога и какво ще бъде предложено и разбира се ние дори и в разработката и на интервенциите и на целия Стратегически план

ще трябва да се съобразим с това, както казах това ще се състои следващата седмица във вторник.

Има заявка за въпрос от господин Владислав Михайлов, заповядайте, господин Михайлов!

ВЛАДИСЛАВ МИХАЙЛОВ: Здравейте, не е въпрос, а по-скоро искам някакво уточнение доколкото разбрах от предварителните разговори, които направихме, настоящата среща е по-скоро от Вас да получим информация и някакви детайли и на база на тази информация и детайли допълнително да даваме наши становища и предложения, или чакате от нас готови предложения в момента, което за момента поне от наша страна малко нямаме готовност.

Самата форма на настоящата тематична група малко ми се губи.

Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря, както казах в началото, характера на днешната среща е информативен, защото тази Тематична работна група не се е събирала от доста време, а всъщност има раздвижване и напредък по преговорния процес, както знаете между институционално ниво и на ниво съвет.

Целта беше да предоставим последна информация от приетите текстове оттам и стъпките, които тук в кратки срокове ще предприемем, които са в нашето правомощие да отговорим на кратките срокове като цяло по изработване и приемане на Стратегическия план.

ВЛАДИСЛАВ МИХАЙЛОВ: Само едно допълнение, възможно ли е малко повече материали да получим по имейл или в писмена форма и кога може да стане това нещо?

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Това е поставено като въпрос и в чата, както казах тази информация ще бъде публикувана на страницата на министерството, като тя ще бъде достъпна за всички.

ВЛАДИСЛАВ МИХАЙЛОВ: Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Госпожа Милтенова също има въпрос, заповядайте!

МАРИАНА МИЛТЕНОВА: Искам да попитам във връзка с ДЗЕС 8 за сеитбооборота тук се цитират затревени площи, бобови култури сеитбооборот и т.н., какво правим с трайните насаждения, където имаме стопанства само от трайни насаждения и как ще се прилага този сеитбооборот, като има задължителни изисквания?

Трябва да имаме задължително затревяване междуредие или какво трябва да правим или да засаждаме бобови? Това на мен не ми е ясно и ако можете да дадете някакви пояснения.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Трайните насаждения са извън този обхват, той е сам опри обработваемите земи без трайни насаждения на практика обхвата на сеитбооборота. Няма как да сменяме едната година ябълки, а другата круши.

МАРИАНА МИЛТЕНОВА: Именно, защото беше споменато само с изключение на културите под вода, не бяха споменати изключенията за трайни насаждения.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Тези по дефолт са изключени, в смисъл там не е възможно да се прилагат.

МАРИАНА МИЛТЕНОВА: Аз разбирам, но не беше споменато, за това.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Не се притеснявайте за това.

Заповядайте, господин Кировски!

ПЕТЪР КИРОВСКИ: Здравейте и от мен, това което господин Събев представи е новото, което е предложено и е постигнато споразумение. Ние на 14 декември 2020 година сме поставили едни стандарти, които бяха разгледани, които бяха съобразени с голяма част от предложенията и искам само да добавя, че в светлината на новото споразумение там където има промени, а то има в четири стандарта, те ще бъдат съобразени и текстовете ще бъдат добавени и където имаме възможност за гъвкавост това ще бъде направено.

В старото разписване на ДЗЕС 8, където госпожа Милтенова попита, там трайните насаждения са изключени. Просто това ще бъде доуточнено и вкарано вътре, така че да сме в синхрон с последните споразумения.

Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОР СЪБЕВ: Благодаря, господин Кировски!

Има коментар от госпожа Цветанска, да материалите ще бъдат публикувани на страницата на МЗХГ, направо отговарям.

Това са заявките за интервенции. Мисля, че всички бяха уважени.

Преминаваме към точка 3 от дневния ред.

Точка 3

Представяне на предварителни дейности свързани с определяне националните решения за прилагане на преразпределително плащане, намаление на плащанията, таван на плащанията и подпомагане на биологичното земеделие

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Предоставям думата на господин Гечев по точката.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Благодаря, господин Събев!

Може би по-интересната работа във връзка с всички неща, които чухте, аз съм сигурен, че за членовете на ТРГ те не са нови, защото всеки един от Вас ги следи най-малко от професионално любопитство, защото на всички нас това ни е работата. Но ще ви кажа, че във всички тези неща, които чухте всъщност има редица неща, които ще създадат по-малко или повече проблеми и изискват допълнителна работа.

Разбира се, започвам от важния въпрос на практика за всички, по отношение на структурата на таваните на плащанията и какво ще стане, ако ги има или ако ги няма.

В тази връзка на практика Министерството на земеделието, храните и горите започва да прави три конкретни анализи, много големи анализи, които в момента на практика до дни ще започне работата по тях, оформяме на практика заданията, като тези анализи ще мерят няколко неща.

Първият анализ е следният, мери се икономическата големина на стопанствата в пет категории:

Много малки земеделски производители, малки земеделски производители, средни земеделски производител, големи земеделски производители и много големи земеделски производители, като за първия път на практика ние като държава ще определим различните категории и то не просто на декари, а на икономически принцип, като това ще стане във всеки един от подсекторите, както в зърнопроизводството, така и в

животновъдството, така и в плодовете, зеленчуците и съответните под категории на земеделието.

По задание ние ще определим на практика само долната граница на малките земеделски производители, тоест малък земеделски производител ще е едно три или четири членно семейство, което да може да се издържа само и единствено от земеделската дейност. Тоест включително този анализ какво ще ни даде.

Ще ни даде на практика да видим в различните сегменти и териториално как стоят стопанствата, ще се разграничи вечният спор – кои са малки и кои са полупазарни стопанства? За нас малкото стопанство трябва да е малко, но да е пазарно устойчиво, тоест да може да се издържа само и единствено от земеделската си дейност, защото каквито и пари да даваш на различните структури те ако са много малки там няма да повлияе така, че да станат по-големи, тоест там трябва по стратегически план да се търсят и други мерки, включително, ако искате достъпност до земя или коопериране и т.н.

Това ще ни помогне ясно да разпределим как да кажа тежестта на Стратегическия план как да продължи нататък.

Ние освен тази цялата работа, която ще свършим вторият анализ, който правим е новите изисквания, които всъщност чухте в предходната точка как ще се отразят на всички тези групи, като групи такива.

Съответно ще отнесем и изискванията по отношение на вариантите за тавана или за редуциращите плащания и ще видим точно доколко декара в съответно всяка от областите ще повлияят таваните и колко на практика конкретно включително фермери ще знаем как са повлияни от тези всички неща.

Когато стане цялата тази работа, която анализираме, ние директно ще можем да кажем след това, при което и да е национално решение защото тези неща ще послужат в крайна сметка за информирано национално решение по всички тези въпроси, ще можем да кажем включително и колко пари ще се освободят от таваните, тоест в зависимост от схемата, която ще се приложи ние на практика ще знаем с относителна точност при реалните резултати какво ще е последствието от налагането на таваните и колко всъщност суми всяка година ще останат относителни за преразпределение, както по отношение на социалната част на стълб 1, така и какви пари на практика ще могат да бъдат прехвърлени по отношение на програмата на стълб 2.

Още няколко неща да кажа. Третият анализ ще е по отношение на стандартните разлики по биологичното производство, тоест ние ще мерим при дадените култури различни параметри, чисто икономически параметри, за да може на практика биологичното производство да имаме точната идея как, включително и по първи стълб да бъдат допълнително напаснати нещата по Стратегическия план, както и какви да са ставките евентуално за подпомагане, както по първи, така и по втори стълб. Тоест всички тези анализи са структуроопределящи по отношение на решенията, които трябва да вземе държавата, като ние нямаме и много време, за да ги извършим.

Това е по отношение на анализите, които дотук правим.

Друго, което мога да ви кажа, че във връзка с всички неща, които си казахме включително по една от най-важните теми и може би най-важната разлика в този Стратегически план, това са зелените компоненти и как ще се прилагат.

Едно припомняне само да направя, че ние често си спомняме какво сме правили предишният път по отношение на програмирането и полуавтоматично забравяме, че всъщност програмирането не е само по Програмата за развитие на селските райони, може би най-големите разлики са в стълб 1 и в директните плащания и всички плащания, които са там. Тоест припомням само, не че не го знаем, но съответно тези зелени компоненти трябва силно да се пренаредят и да се гарантират включително всички задължителни приоритети, които прочетохме в предишната точка и към стълб 1 и към програмата.

Във връзка с това и във връзка, че прекалено сложно ще станат мерките за прилагане по отношение на стълб 1 с всички очертавания, заявяване, проценти минимални, угари и може ли само да са угари?

Първо да ви кажа, че сме проверили и не е задължително всички екологични площи да са само и единствено угари, защото на практика от чисто агрономически гледна точка да оставяш 5 % или 7 % необработена земя в стопанство най-малко не е икономически разумно.

Регламентът ни дава възможност да не са само угари, а всички видове екологично насочени площи, които в крайна сметка съществуват.

Това, което правим в Министерството на земеделието, храните и горите, започнахме няколко дни последователно и изчистихме вариантите по отношение на възможностите и за лесното прилагане, включително да може вие самите да се ориентирате, когато се наложи да очертаваме такъв тип площи започваме цялостно нов слой и създаваме абсолютно цялостно нов слой, който

на практика ще съдържа всички тези екологични площи, като екологични площи, които ще включим в този слой са различните пояси, сивъри, около реките това, което беше въпрос и на предходната презентация различните площи, които са противорезационни, включително канали, сервитути от канали, тоест всички неща, които са свързани с пряката или обслужваща земеделска дейност. Това са територии, които на практика са извън досегашния слой на допустимост територии, които ние на практика директно ще включим в един цялостен нов слой, който вие да го виждате и да може да го очертавате поотделно в собствените си стопанства като екологичен слой.

Мисля, че много добре разбирате всички каква е идеята. Още повече, че с много хора от вас това предварително сме го коментирали в крайна сметка, като различни типове предложения.

Другото, което правим разбира се интензивно си говорим с Министерството на екологията, защото диалога дотук като че ли с Министерството на екологията не е вървял много, много.

Има редица неща, които работим и благодарности тук ако ни слушат колегите от екологията, в много бърз порядък чистим казусните ситуации, как да кажа в дух на сътрудничество и от двете страни с необходимите отстъпки, като включително напасваме нещата по отношение на новите изисквания на териториите вътре в „Натура“, така че там правим разбира се допълнителни изисквания с допълнителен слой вътре с даденостите в „Натура“, за да може да ги има включително като предварителни слоеве, които не всички ние да гадаем по отношение на нещата, а да могат фермерите да ги получават на готово даденостите и да ги виждат като опции, които могат да ползват предварително по отношение на стълб 1.

Задължителните екологични компоненти, пак да кажа, са баланс между какво да включим в стълб 1 и какво да включим в стълб 2. Разбира се, имаме и изискването на 25 % екологична тежест в стълб 1 на практика от този рамков период, което всъщност налага ни да направим допълнителни взаимовръзки вътре в стълб 1, които идеята на този екип на Министерството на земеделието е те да не носят тежест или значителна допълнителна тежест по отношение на фермерите, а напротив да ги направим готови за ползване, като на всичко отгоре се разшири обхвата на дейностите, които могат да се правят, тоест които ще са даденост.

Разбира се, този екологичен слой ще има определените си изисквания на не третиране например с химикали, разбира се на нечистене и обработване по време на периодите на гнездене на патки, гъски и други полезни видове и т.н., но всъщност на тези територии така или иначе не се третират с нищо. Дотук спирам, мисля че стана ясно, по отношение на всички тези неща, които министерството се опитва да направи в много бърз порядък, но самите знаете, че всъщност правенето на цялостен един такъв слой е доста сериозна работа, но в етапната готовност включително и на малките тематични групи или под тематични групи вървим по теми, включително и чисто експертно по някое време няма никакъв проблем да презентираме и готовите неща дотук, за да може, ако нещо не сме се сетили всъщност да бъде допълнено.

Отворени сме разбира се и не е необходимо да казвате всички неща и тук, но ако имате идеи по отношение на приложимост, които може да направи Министерството на земеделието ще е повече от чудесно да ги споделите с нас, включително и при лични срещи, за да може наистина да направим

този сложен процес по-лесен за прилагане от всички земеделски производители.

Това, което мога да ви кажа още е, че включително по искане на колегите от Министерството на екологията всички тези неща ще включим и в Програмата за развитие на селските райони възможността за обучения и за представяне на информация директно от национални и регионални представени браншови организации, което изисква на практика включително в новия Стратегически план ние самите да определим всъщност какво за Стратегическия план е национално представителна и регионална представителна и секторно представителна национална браншова организация, която всъщност и мерките по обучения и съответно допълнителните обучения, които ще се наложат вътре в програмата да могат да бъдат извършвани от самите браншови организации, разбира се при партньорството и контрола от Министерството на земеделието, храните и горите.

Може би забравям някои неща, но в рамките на диалога ще си запазя да допълня тази картина допълнително.

Има въпрос от Симеон Караколев, кой ще извършва анализите?

Анализите ще се направят съвместно с дирекцията, нямаме време за обществени поръчки или големи такъв тип разходи. Стратегическата идея е сериозни хабилитирани преподаватели и учени, които на граждански договор да работят успоредно със специализираните дирекции в изготвянето на всички тези неща. Все още няма сключени договори, но мога да ви уверя, че няма много хора, които могат да ги направят и вие самите го знаете.

Предполагам, че имената, които ще бъдат привлечени на граждански договори допълнително да работят по отношение на всички тези неща ще са познати за вас.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Госпожа Рангелова, иска да вземе отношение.

Заповядайте, госпожо Рангелова!

НАДЕЖДА РАНГЕЛОВА: Бих искала да попитам директно господин Гечев, дали има възможност в тези анализи под някаква форма да бъдат включени в процеса на работа и съответните браншови организации, защото както всички знаете по време на тематичната работна група в сектора на месодайно животновъдство излязоха много неясноти в базовите данни, които ние имаме в момента, като например бройката на месодайни животни, които са включени.

В системите половината от тях се оказаха не месодайни породи автохтонни породи. Коментирахме това нещо да бъде разграничено и ние имаме силни притеснения, че ако това не стане на ниво анализ ще влезем в следващите седем години с изкривен сектор, което просто не можем да го допуснем, защото вече има доста месодайни ферми, които се опитват да си намерят мястото на краен пазар и има такива, които излизат изобщо от сектора, защото просто не могат да си стъпят на краката и да се стабилизират и не бива да го допускаме отново.

Молбата ми е, да се помисли конкретно за нашия сектор, поради точно тези неясноти в данните, които имаме преди да се започне анализа, ако е възможно да се направи някаква дискусия.

Ние сме три организации на кръст, две развѣдни и една браншова, просто би било добре да има някакъв диалог преди да се започнат тези анализи.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Всъщност не преди да се започнат анализите, няма да има кой знае какъв ефект от цялата работа, но не мисля, че и всички ние ще бъдем толкова полезни при правенето на аналитичните икономически модели. Това е много специфична работа, но може би функционалното нещо, което можем да направим е когато излезнат първите варианти захранени вече с данни, разбира се те ще са захранени включително и на историческа база с данните от всички регистри, които има Министерството на земеделието, както по Наредба № 3, така и по „ВETИС“ във вашия случай, така и по данните от ДФ „Земеделие“ тоест всичко ще бъде наложено на една цялостна платформа, за да може това цялото нещо да даде резултат. И разбира се, че преди затварянето на окончателните анализи вече когато има анализи захранени вече с цифри тогава може би това, което казахме и преди малко, ще направим такива секторни съответно групи, чисто експертно да гледаме вече нещата сектор по сектор. Може би това ще е по-функционалното. Иначе, ако тръгнем по пътя предварително да обсъждаме заданията просто най-вероятно няма да стане нищо, освен да забавим много тежко процеса.

Така, че ви предлагам конкретно това да го направим когато пороботят малко всички колеги и когато има съответните данни, които преди да сме ги затворили като окончателен анализ вие самите да потвърдите, ако имате съответни претенции, че не са точни данните.

НАДЕЖДА РАНГЕЛОВА: Това би било добре.

Извинявайте, но до някаква степен не съм съгласна с Вас, защото за мен заданието в такъв случай е най-важната и най-основна стъпка и трябва да бъде формулирано по най-правилния начин. ОК, това е някакъв компромисен вариант, но ще ви дам само един пример, защото мина много време. За грешка в данните и какво би могло да се получи от нея.

В този програмен период от началото до края в нашето направление в системата „ВЕТИС“, от която вие ще вземете данните за този анализ има 50 % животни от автохтонни породи, които се субсидират от нашия бюджет за месодайно направление.

Това е много голям процент. Просто го давам като пример само за да наблегна на важността на това нещо и наистина моля когато имате първи данни да се направят някакви предварителни разговори, защото в предишните срещи на Тематичната работна група получихме една таблица с изчисления за СПО, на която все още не сме получили отговор как така е изчислена, по каква методология стойността на месодайната крава като 947 лева, а на млечната 2500 лева.

Животните в развитите държави се приравняват към животински единици и няма смисъл да влизам в детайли, а само давам тези примери и приключвам наистина с молбата, нека да не правим същата грешка като преди, вече не знам колко години.

Благодаря Ви.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Това е идеята и нали точно това уточнихме, че в момента, в който ние съберем данните от всички регистри, които имаме ще направим тематични срещи, тоест разбира се, че трябва да проверим данните, но имате предвид, че всъщност ние можем да боравим само и единствено с официални данни, но сте права, че

определени категории могат да са съединени, което може да даде отражение.

Така, че поемам ангажимента когато имаме първите данни събрани и наложени върху някакъв тип, защото само и данните, ако видите най-вероятно нищо няма да ви говорят, тоест когато имаме модела вече на последствието на тези данни може би е по-разумно тогава наистина да го направим. Не се притеснявайте, напротив идеята е този път да направим нещо читаво, защото когато отделим различните категории това дава възможност за избор на държавата по отношение на политиката, която ще води. Тоест когато имаме всеки от секторите, как да кажа, стопанствата териториално като големина, като различни мерки, за които специфично може след това да се настрои и Програмата за развитие на селските райони и директните плащания, доколкото е възможно, по отношение на конкретни мерки на въздействие по типове ферми включително, защото знаете, че ние често спорим по отношение на ефекта на последствие от плоските мерки, тоест критериите, които правим например по Програмата за развитие на селските райони дали действат по един и същи начин за всички категории и най-вероятно не действат. Тоест от тази гледна точка наистина това ще е полезно нещо, което да направим и разбира се, трябва да го направим заедно.

Ние разчитаме на отвореността, в крайна сметка всички тези неща, ако не бъдат приети от бранша, по-скоро няма да вършат същата работа.

Така, че – да ще има конкретно срещи вече сектор по сектор по обсъждане на този тип данни и вариации произхождащи от тях.

НАДЕЖДА РАНГЕЛВА: Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Госпожа Георгиева, пожела думата, заповядайте!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Благодаря Ви, бих подкрепила госпожа Надежда Рангелова и също си мисля, за това, че дори и да не е някаква сложна процедура на съгласуване на задания за обхват на тези анализи може би е добре да се пусне по-скоро, знаете че много глави мислят много повече отколкото лимитирана група.

Според мен, би било добър механизъм да го използвате самите задания да ги пуснете просто за съгласуване и може да дойде някаква интересна идея. Може някой да се включи с допълнителни данни научни и не за всичко имаме данни така или иначе.

Така, че в това отношение мисля, че е резонен нейният коментар.

Господин Гечев, похвално е, че сте се захванали с тези анализи детайлно да се влезе и да се продължи вече по-нататък и логически обвързано преразглеждането на интервенциите или ранкирането и т.н., но аз не знам дали конкретно аз съм пропуснала или вие не споменахте, какво всъщност прави министерството по отношение, тъй като до момента знаем, че тази тема се правим, че не съществува.

Държавата настоява Европейската комисия да и даде Зелената сделка и Стратегическите планове, което няма да се случи, имаме само едни препоръки.

В този контекст какво предприема министерството по отношение на таргетите за биологичното, за които вие споменахте, както и за програмния период, така и за 2030-та, тъй като на тях ще стъпи оценката без да е ясно как комисията въз основа на този принос ще одобрява плановете. И не само по отношение на биото, но

изобщо таргетите, които са заложи в двете стратегии към сектора, произтичащи от Зелената сделка. Това не чух, но може и аз да съм пропуснала ще ви помоля за яснота.

В случай, че това нещо към момента не е предприето като стъпка според мен, крайно належащо е вече да се предприеме, за да може да се определи нашата база каква и в каква посока вече върви това програмиране и това има отношение към цялата Зелена архитектура, за която споменахте – стълб 1 и стълб 2.

И тук отново се обръщам към това, което казах и на господин Събев, с тези нови допълнителни анализи, които ще рефрешнат така да се каже аналитичната част и всичко, което нататък ще продължи програмирането, действително трябва да си направим оценка на приоритетите, защото имаме над 70 приоритета, пак казвам преди Зелената сделка да е факт и преди пандемията.

И другото, което е господин Гечев, с вас сме си говорили не един и два пъти, ние искаме абсолютно всичко за сектора и за развитието на селските райони да може да го набутаме и да го покроем, да го вкараме в Стратегическия план, което е твърде амбициозно от една страна на програмиране, на администриране, на прилагане и на изпълнение, пореден програмен период ясно ни показва колко се справяме, къде се справяме и къде не.

В този контекст според мен, би било удачно да си направим един анализ, в момента администрацията е ангажирана със засилена аналитична дейност, какво може да остане в Стратегическия план? Какво ще остане в държавата? Какво ще остане като държавни схеми? Вие добре знаете, че до момента като сме били като една заинтересована страна в тази дискусия в рамките на ТРГ-то, ние говорим сепарирано по Плана за възстановяване

говорим на една среща, по Стратегическото планиране говорим на друга среща, и сега за първи път говорим двете теми едновременно – кое и къде остава според мен този анализ също е много важен.

И тук пак ще повторя един пример от другите европейски страни, бъдейки част от една дискусия с ранг на Европейска селска мрежа, Австрия си направи ранкинг на изведените 52 приоритета, не над 70 както е при нас, а 52 приоритета въз основа на критерий „Спешност“ и това миналата година в контекста на COVID-19 и по отношение на релевантност към дадения момент с какво да се стартира, на какъв етап и т.н.

Ние тази дискусия не я водим, така че повдигам тази тема, мисля че е удачна и да се предвиди подкарвайки отново процеса наистина малко да подредим вече самото стратегически планиране, а не така да бързаме с интервенциите, което се надявам със съвместни усилия този път да се случи.

Последно нещо, това вече е въпрос, във връзка с аналитичната част, която касае тавани, преразпределително плащане, бихте ли казал дали предвиждате в анализа да има разиграни варианти на преразпределително плащане в зависимост от новите категории, които ще излязат като дефиниции на типа стопанства, това е единият въпрос?

Вторият ми въпрос е, дали предвиждате някакъв анализ по отношение на обвързаната подкрепа и това в контекста на много добре известната ви дискусия от предходните ТРГ-та, че примерът на другите европейски страни може да бъде изследван и да видим доколко той би работил при нас по отношение в рамките на максималните хектари, които бъде избрано да се прилага и за преразпределителна, но в случая за обвързаната, дали да има някаква

модуляция в зависимост от производственото направление и т.н., това е много важно.

И в контекста на таваните, аз много се радвам, че европейските администрации наистина чуват европейската аграрна наука, че най-голям ефект има преразпределянето през преразпределителното плащане и има много научни данни, а не само един таван, фиксирани в тавана за мен това е извинявам се за откровеността, но чисто как да кажа партийно и много добре стояща мантра и затварям темата. Но тук във връзка с анализа, който предприемате да правите, аз единственото, което чух е нали колко биха се освободили пари от стълб 1 към стълб 2 и за какво и защо?

Според мен, бих си позволи да изразя чисто експертно мнение, че едни пари освободени оттук и отишли там, според мен нямат стойност като резултат. Какъв би бил ефектът? И ако можем сега да изследваме ефекта, защото миналата година като проверявах данните по-малко от 30 милиона лева бяха освободени от прилагането на таваните към настоящия момент и къде са отишли и да го обвържем с някакви макро икономически показатели за да видим има ли това нещо ефект или няма това нещо ефект.

Благодаря.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Благодаря Таня, благодаря и за въпросите. Аз мислех, че ще говоря по-малко, но май ще се наложи повече.

Всъщност всичко трябва да е в Стратегическия план. На анализите, които лично аз си правя за себе си в момента като погледнеш предходните периоди всъщност виждаш, че и по стълб 1 и по програмата и по държавните плащания каквито са, са подпомагани едни и същи приоритети, включително едни и същи

сектори, включително дори и едни и същи бенефициенти мога да кажа.

Ако това го няма в Стратегическия план, защото Стратегическият план, би трябвало да обхваща на практика всичко, няма да можем да направим правилно интервенциите, включително няма да можем да преразпределим и средствата.

По отношение първо на биологичното ще започна.

Вчера имахме Консултативен съвет по биологично, да разбрахме се включително и с колегите няма как биологичните неща, включително и плановете, които държавата прави и Европа прави, да не се отразят вътре в Стратегическия план, като те трябва пак казвам, интервенциите да са както в първи, така и във втори стълб, нещо което забравих да кажа е, че разбира се, че биологичното производство директно ще бъде признато за всички екологични компоненти по отношение на стълб 1, включително това което мерим ще видим в крайна сметка дали и колко допълнителни средства могат да се дадат по стълб 1 за биологично плащане. Защото на практика Европа е много категорична в хоризонталния приоритет по отношение на достигане на определени параметри, по отношение на биологичния процент територии, които да отглеждаме земеделски култури в България и ние сме много далеч от цялата тази работа и всички вие го знаете. Европа се стреми за много, много сериозни цифри, а ние сме някъде малко под 3 % като биологична част на земеделието, тоест това наистина трябва да е сериозен компонент и заради европейските изисквания и заради на практика, изобщо цялостната политика в България. Но пак казвам, това, което ние се стремим е до голяма степен това, което може министерството и ДФ „Земеделие“ да направи голяма част от нещата да се получават

на готово. Тоест да минимизираме огромна част от грешките особено, които познаваме по прилагането на стълб 1, обвързани подкрепи и всички неща.

Представете си какъв ще е процентът на грешка, ако приложим всички тези неща, които казваме: „Ето можете да ги правите, правете ги вътре в заявленията си за подпомагане особено по стълб 1“, тоест грешката ще стане космическа най-вече и без опита по отношение на всички неща, за това ние се мъчим първо да ги изчистим.

Много бяха въпросите по отношение на програмирането какво да се приоритизира. Именно това е целта на Стратегическия план да приоритизира всички неща, които да ги докара до конкретни интервенции, както в стълб 1, така и в Програмата за развитие на селските райони, но когато тръгнем да си говорим това в един момент трябва да си говорим и за цифри.

От остатъчния бюджет на Програмата за развитие на селските райони, след изтеглянето на парите за първите две години сметката, рекапитулацията е 1 милиард 440 милиона евро, нали така Ели? Толкова е остатъчният бюджет на програмата. Хайде сега сложете от този остатъчен бюджет на програмата 35 % агроекологична компонента – 35 %, сложете 10 % са записани предварително, да кажем, че ще стигнем до 7 % - 8 % МИГ-овете, и Подхода „Лидер“, и ми кажете какво остава от тази цялата работа? Тоест ние на практика, кой знае какви интервенции няма да можем да направим с остатъчния бюджет от програмата, защото той е силно, силно, силно редуциран, и когато започнем да изпълняваме на практика реперите на програмата, тоест индикаторите всъщност ние трябва точно да ги разпределим и да видим наистина кое попада в

първи стълб и кое във втори стълб, тоест включително при разговорите с Министерството на екологията ние сме свикнали на практика екологичните компоненти да ги разполагаме само и единствено в агроекологичната част на Програмата за развитие на селските райони. Ако в момента го направим, Стратегическият план няма да издържи. Тоест нямаме достатъчно пари за да го направим, а екологичните компоненти, включително биологичните такива, включително новите изисквания по отношение на цялата Зелена сделка всъщност ние ще трябва да натоварим стълб 1 с всички тези неща, за това правим специализирани на практика слоеве, с които да можем да покривем цялото изискване и още в началото на програмата ние да отговорим на параметрите, които трябва да изпълним. Тоест ние ще го знаем това в самото начало.

Другото нещо, което изпуснах да ви кажа е, че още един анализ всъщност ще започнем да правим и той е по отношение на т.нар. псевдо или трети стълб по отношение на Общата селскостопанска политика, много пъти с вас сме говорили за това, който ние на практика ще започнем да разработваме, взаимоспомагателен ако искате го кажете, ако искате Фонд за гарантиране на риска, който да е елемент от Програмата за развитие на селските райони.

Това е инструмент, който е извън Фонда на фондовете и отразява специфични цели, включително по отношение на гарантиране на минимални доходи на земеделски производители, тоест това сме го коментирали не един път и два пъти.

Що се отнася до анализите, които правим всъщност и това не е нова. Ние всички с вас сме ги коментирали по отношение на нещата свързани с досега сътворяването на Стратегическия план и

Единственото, с което не съм съгласен от всичко, което Таня Георгиева каза, е че съответно всички на ТРГ трябва да гледаме заданията по отношение на анализите. Това не ми се струва редно, не че крием нещо. Напротив, но в момента, в който бъдат готови ние с първите данни ще ги разгледаме включително и на обща цялостна голяма Тематична работна група по отношение на това какво показват анализите.

Най-очакваните неща са по отношение наистина ние да разберем какви са интервенциите. Без да разберем какъв ресурс ще се преразпредели, както по преразпределителните плащания, така и по отношение освободен ресурс от таваните при всяка от националните решения, ние няма да можем да направим правилно, включително и интервенциите дори с тяхната големина и точно защото трябва да има приоритизиране. На базата на ресурса, който се разполага ние ще трябва да направим някакъв тип приоритизиране, поне така всички си мислим.

Не знам дали отговорих на всичко, но мисля, че имаше още нещо важно, което мисля, че го изтървах. Но идеята е следната, наистина по отношение на различните варианти на преразпределителни, как да кажа на редукии по отношение на таваните, или плоско налагане на таваните да се види вариация на всички типове стопанства, кой и как ще се повлияе, защо ще се повлияе и включително и на база на някакви типове модели, които имаме в момента с допълнителните изисквания.

Знаете изискванията, ако се налага таван той е плосък от 100 хиляди евро, от които се подпомагат съответно социалните плащания, Фонд „Работна заплата“ и т.н., тоест ние на практика ще можем да видим целия ефект от последствията на всички типове

фермери в България. И тогава на практика ние ще можем да видим с какви пари реално ще разполагаме с допълнената програма по отношение включително и на Гаранционния фонд, който ще се отвори, така и на конкретните мерки за въздействие.

Защо правим включително допълнителен анализ за т.нар. взаимоспомагателен фонд или Фонд за гарантиране на риска, може би е най-правилното?

В България ние използвам един основен инструмент, който винаги когато има някакъв тип бедствено положение, катастрофално събитие или затруднения в сектора ние ползваме едни и същи два инструмента *de minimis* и държавни помощи, до болка са ни познати, но всъщност този инструмент, първо се изчерпва и след това не е съвсем ефективен. Тоест той е зависим от разполагаемите средства, включително и в бюджета. Когато направим такъв фонд, който на практика е част от Програмата за развитие на селските райони в момента с неговото захранване или как да кажа утвърждаването на Програмата за развитие на селските райони това вече попада извън хипотезата на държавна помощ. Тоест самото утвърждаване на програмата, разбира се поогледали сме се за много добри примери от Западна Европа и в момента, в който имаме структура на това цялото нещо разбира се ние ще ви информираме, като пак да кажа съответно идеята е по отношение на взаимоспомагателния фонд тепърва гарантиране на минимални доходи на земеделски производители, тоест механизъм, при който дори и да се случи някакъв тип събитие, удари градушка, не дай си боже шап по животните земеделския производител да може да продължи като такъв, тоест да не фалира, който не е свързан с плащанията на застрахователни, не е застрахован, а е друг

инструмент, който пак казвам е добър пример от западни държави, за да не може земеделският производител да фалира. Тоест дори и при такова събитие той да може да превърти съответно и да продължи да прави собствената си дейност. Това е първото.

Второто е, по отношение подкрепа на пазари. Механизъм, при който държавата да има механизъм включително и паричен такъв по отношение на гарантиране риска при пазари. Няма да казвам повече, че е деликатна темата, нека просто да излезнат нещата, но мисля, че ще ви хареса окончателният вариант и се надявам всъщност точно тук всички ние заедно да надстройваме този механизъм, защото той трябва да работи за всички ни.

Третото е, при евентуално гаранции за международни инвестиции или международни пазари, включително и към трети държави, тоест държавата да има реални механизми включително и с парични и държавни гаранции да осъществява този тип дейност. Един път захранен този целия фонд, той включително функционира и като буферен такъв, тоест ако имаме да губим средства всъщност тези средства лесно могат да се прехвърлят в крайна сметка в такъв тип механизми. Това е позната практика обсъждали сме я с доста от вас при предходни периоди, когато вместо да губим средства трябва да имаме буферни механизми, включително и в програмата да не го правим, а да работим за земеделските производители в различните им нужди.

Не знам дали станах цялостно ясен, но идеята е събирайки всички данни, включително виждайки реалните парични средства, тоест да може вече със самите интервенции да се настроят така фино доколкото може приоритетите включително с паричния ни еквивалент. И разбира се не всичко трябва да е приоритет.

Другото, което е, честа практика при нас особено в Програмата за развитие на селските райони е следната, че която мярка не върви, всъщност ние ѝ вземаме парите и ги слагаме съответно там където има по-голяма усвояемост, но накрая ние пак заедно констатираме, че всъщност в определени случаи това цялото нещо не е сработило и съответно там пак нямаме резултати и съответно пак си ги пишем като приоритети, пак им слагаме парични интервенции, които пак след това нотифицираме по други мерки.

Мисля, че този път едно от нещата включително записано в Стратегическия план е, че трябва да има планиране на отварянето на мерките, включително дори с относителен календар в целия годишен период, за да може предварително всеки да си планира дейността и тези мерки, които най не са апетитни според мен би трябвало да стартират първи, за да може да има, как да кажа и времето, и начина от браншовите организации от министерството за помощ към съответните фермери, за да могат да бъдат не просто усвоени средствата, а за да има ефективност съответно при тях. Това е поне грубо цялата ситуация и подхода, по който се стремим на практика да вървим.

С удоволствие ще отговоря на допълнителни въпроси, моля ви не ме питайте какво ще излезе от анализите и аз наистина не знам какво ще излезе от анализите. Да и аз общо взето имам собствената си представа в общи рамки, но в крайна сметка анализите са за това да покажат реалната картина, а не моето собствено мнение в случая.

Мисля, че стана достатъчно ясно защо го правим и какво ще произтече от тях.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря, госпожа Нели Йорданова пожела думата.

Заповядайте, госпожо Йорданова!

НЕЛИ ЙОРДАНОВА: Уважаеми господа заместник-министри, и целия екип на Министерството на земеделието и храните първо, от името на Сдружение „Ари при растително защитна индустрия България“ оценяваме високо усилията ви да бъдем включени в Тематичната работна група, което на първия етап не беше се случило, но предполагам, че сега вече с включването на по-широко представени в неправителствения сектор мисля, че можем да дадем своя принос в изработването на документи, които в много близко бъдеще да бъдат високо оценени не само в Брюксел, но и да имат реална стойност у нас.

Като представител на растително защитната индустрия у нас ние сме представили своите виждания доста време преди да станем част от тази работна група и в този момент искам само да подчертая и ще бъда много кратка, искам само да подчертая, че се присъединяваме към госпожа Таня Георгиева относно необходимостта от детайлно разглеждане на всеки един аспект, как точно ще се развива земеделието у нас? Защото е многопластово и комплексно и действително много приоритети не може да има, но трябва първо да мислим за българския земеделски производител, как той ще се справи в сложната ситуация, в която предстои да работи.

Всички стратегии, които в момента се обсъждат, които са на дневен ред имат много високи амбиции и това мисля, че всички го признаваме и особено когато става въпрос за справяне с изменението на климата, опазване на околната среда, опазване на биологичното разнообразие. Това са теми, за които смятам, че няма друго мнение,

освен да бъдат подкрепени разбира се. Но все пак има някои въпроси, които не трябва да забравяме, що се отнася до развитието конкретно в България на сектор „Земеделие“.

Само един аспект относно намеренията за предприемане на мерки за намаляване на общата употреба и риска от химически продукти за растителна защита. Тук искам да подчертая, че тези мерки трябва да бъдат планирани след наистина много добре направен анализ за настоящата ситуация в България, след изясняване на критериите и оценка на последиците от тях.

Такава оценка на въздействието е наистина много необходима и тя би трябвало да включва и конкурентоспособността на производството, производството на храни, като разбира се, че отчитаме аспектите на климата и околната среда. Ние считаме, че при извършване на такъв анализ и разработване на Националния стратегически план трябва да бъдат взети такива основни въпроси, защото дълбоко вярвам, че вие сте убедени в това, което ще ви кажа, че в България компетентните власти и земеделските стопани прилагат всички изисквания на европейското и националното законодателство по отношение на използването на продукти за растителна защита, като спазват изискванията за управление на риска и съответно употребите са в количества, които са много по-ниски в сравнение с останалите страни от Европейския съюз.

Още нещо, употребата също така е изцяло ориентирана към необходимостта от прилагане. Свързана е с конкретна ситуация от вредителите по културите. Така, че това не бива да го забравяме в нито един момент. И освен това ние разполагаме и със статистика разбира се, съгласно Евростат в България употребите са значително по-малки по обем в сравнение с други държави членки при

обсъждане на тези цели за намаляване на общата употреба, трябва да бъдат взети под внимание тези фактори, като агро метеорологични условия на фона на вредителите и стопанската практика.

Така, че в бъдеще каквото е необходимо от нас като материали в подкрепа на тези въпроси ние ще ги предоставим на вашето внимание, така че да имаме достатъчно аргументирана позиция и по тези въпроси.

Много Ви благодаря.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Само една отметка, абсолютно сте много права, благодаря ви за което, това е един от много тежките проблеми, които ние трябва да знаем и няма да скрия и ще трябва да кажа няколко неща. Да, ние ще трябва да намаляваме на практика третирането с различни препарати за растителна защита, нали така?

НЕЛИ ЙОРДАНОВА: Да, така е.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Но процентното намаляване на продажбите, кажете ми как ще го обясним, като всъщност всички ние знаем, това е национален проблем от редица години насам, в който всъщност имаме проблем с нелегален внос на препарати. Всъщност реалните ставки, от които трябва да тръгнем са много по-големи и как да обясним на западния свят, че ние ако ги намалим от тази база, почти трябва да ги спрем? Абсолютно сте права, не е толкова лесен проблемът, за това в крайна сметка се стараем наистина не просто да събирате всички данни, а да сме адекватни на времето и да предвидим всички тези неща и наистина вашите становища и данни, които ни изпращате изключително много помагат на цялата тази работа, конкретно към вас ще сме благодарни, включително заедно да помислим по тази цялата тематика, защото Министерството на земеделието правейки Стратегическия план първото, което трябва да

мисли е защита на нашите земеделски производители при равна база с всички останали земеделски производители въпреки националните ни специфики, които ние познаваме. Така, че наистина ще сме благодарни включително за допълнителни неща и помощ по отношение на редуцията на препаратите за растителна защита и съответно наистина каквото можем да защитим да защитим при спазването разбира се на европейските изисквания.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря за въпроса и за отговора.

Госпожа Светлана Боянова, пожела да вземе думата, заповядайте, госпожо Боянова!

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Здравейте и от мен, надявам се, да ме чувате.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Да, чуваме се.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Благодаря за информацията, така или иначе знаете, че аз доста детайлно следих всички триалози и т.н. по политическото споразумение и в самите работни документи на Комисията, тоест наистина много навътре следях дискусията на ниво Европейски съюз и това, което вие днес така или иначе няма как подробно, но схематично беше описано, поставя доста задачи, които аз като ви слушам виждам, че вие сте наблегнали сериозно по отношение на първи стълб, по отношение на въпросите за тавани, преразпределително и социалната да речем условност, еко схеми и т.н., което е ОК, даже господин Гечев, мисля че трябва да се направят тези анализи, за които вие говорите. За мен няма значение точно кой ги прави и как ги възлагате като процедура. Важно е наистина да отговарят до голяма степен на реалността, колкото и да е трудно, всички знаем как боравим и с какви данни, докато не се

цифровизира всичко няма как да сме много сигурни на 100 % каква информация ползваме, но това е реалността да приемем.

Струва ми се, че вие много отгоре, отгоре погледнахте към Зелената сделка или поне вие само се фокусирахте върху това, което касае самото производство, устойчиво производство но в първата част, докато според мен ние вече е крайно време да започнем да говорим за устойчивото производство на храни и трябва да включим всички тук по веригата, и по-скоро имам въпрос - как си го представяте, защото добре ние не сме обсъждали препоръките на комисията, за което аз много настоявах от декември 2020 година, но те са по-скоро наистина в частта, която касае производството, биологично производство, намаляване употреба на химически пестициди, за което говориха сега и от АРИБ и напълно ги подкрепям. Също така да кажем за ветеринарните продукти дума не се обелва, но да кажем, че ще имаме някаква дискусия. Но оттам насетне аз не виждам каква е посоката, ако може да ме „светнете“ така най-жаргонно казано накъде ще вървим, защото частта с преработката и с потребителите изцяло липсва, и тук веднага правя една препратка с „Некст Дженерейшън“ може ли да ни обясните в „Некст Дженерейшън“ след всички тук политически изяви и не знам още кой не се произнесе по „Некст Дженерейшън“ какво правим? Защото според мен, хайде за диджитъл нещата, които са от фермата до трапезата имам някакво разбиране, но оттам насетне за напояването какво правим последно, само по линия на ПРСР или и по „Некст Дженерейшън“ ще работим за напояването? И също дали не може да се помисли за някаква модификация точно с оглед постигане целите на Зелената сделка, да кажем в хранително вкусовата, защото хранително вкусовата има също много сериозни

задължения и те трябва да въвеждат да кажем кръгови бизнес модели в своите предприятия.

Нали знаем всички, че това струва доста пари. И ако в крайна сметка ние пак правим една политика, която крайните потребители няма да усетят, мисля че сме на грешен път. Пак ще кажа, дадохме тук много пари на земеделското производство и т.н., ОК ще се намаляват емисии, ще торим по-малко, ще пръскаме по-малко и т.н., но нищо не се казва от останалата част от веригата.

Понеже днес има все пак и преработватели за първи път в работната група, по-скоро искам да чуя какво е вашето виждане и не търся никакви отговори. Но винаги го прескачаме това. Има една мярка в 4.2, която е само връзката ОСП – Зелена сделка към момента говоря в частта „Преработка“ и нищо повече. Мислите ли и там също някакви анализи да се направят? Мислите ли за някакво преформатиране в „Некст Дженерейшън“, защото „Некст Дженерейшън“ пак е Зелена сделка да не забравяме и там пак има препоръки към страните членки.

В тази връзка, приветствам всичко каквото правите към момента специално в земеделското производство, но ми се струва, че ако продължаваме да negliжираме останалата част от веригата няма да имаме крайният резултат, а именно устойчиво производство на храни.

Искам някакви ваши идеи просто, ако може да споделите, а не е нещо у-ау стратегия и т.н., но е крайно време вече и тук някакво разграничение къде едните ще се подпомагат, къде другите ще се подпомагат и да имаме някаква насоченост и фокус. Това е.

Благодаря ви.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря, госпожо Боянова.

Относно Плана за възстановяване и устойчивост, Министерството на земеделието, храните и горите изпрати три предложения за проекти и едното от тях е за т.нар. План за напоителни системи в размера, в който беше първоначално предвиден, тъй като смятаме, че „Напоителни системи“ трябва в напояването трябва да се развият и трябва да създадат инфраструктура, с която да се развиват културите зависещи от него.

Разбира се, имахме тематични срещи, включително преди две седмици имахме срещи с Европейската комисия, на която те отправиха свои препоръки, които отразихме и този план беше изпратен.

В допълнение на него, както знаете е Проекта за дигитализация в първоначалния вид, който остана, а и в допълнение на него направихме и предложения за Фонд за насърчаване на технологичния и екологичния преход на селското стопанство. Миналата седмица той също беше предоставен на Европейската комисия и очакваме тук в кратки срокове в рамките на няколко седмици да получим обратна връзка. Този проект предвижда предоставяне на подкрепа на земеделски стопани за реализации на инвестиции, които въвеждат иновативни, производствени и цифрови технологии и технологии за производство и организация в селското стопанство за автоматизиране на работните процеси и други.

Очакваме, както казах в идните няколко седмици обратна връзка от Комисията относно този фонд.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Включително и храните са тук.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Не разбрах, това е някаква трета дейност ли, трета посока в „Некст Дженерейшън“?

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Това е трети проект, който нашето министерство предлага в допълнение на тези, които...

ЯВОР ГЕЧЕВ: И в искане на редица от организациите по отношение на допустимост на частен тип инвестиции, които да бъдат ползвани от земеделските производители и преработвателите. В смисъл това произтича на практика от сектора, защото разбира се, че трябва да имаме и резервни проекти при всички варианти, които на практика комисията взема и ние ще трябва в крайна сметка да се съобразяваме с тях и да донастройваме, включително и програмата чисто финансовите изражения на нея, тоест в зависимост от резултата от финансирането по Плана за възстановяване и устойчивост. Още няколко обаче неща да кажа.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Искам да попитам публично кога ще бъде третото ви предложение, защото аз не съм го виждала?

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: В координация сме с Централното координационно звено, да бъдат публикувани всички. Ще можем да ви информираме и ще ви информираме, когато бъде публикувано.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Добре.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Разбира се, предварително тръгнахме как да кажа с нещата, които отнемат най-много време за това тръгнахме с нещата, които не са и правени до момента и където няма чак толкова опит по отношение на синхронизирането на новите неща вътре в стълб 1, но това не означава, че не се работи и по отношение на стълб 2 и цялата друга дейност.

Въпросът е, че ние трябва да сме наясно със стълб 1 какво попада като тежест, цялостна тежест и ангажименти, включително императивния ангажимент за изпълнение по стълб 1, за да може

останалото на практика да попадне в стълб 2 и за това просто започнахме от стълб 1 и както виждате работи се в координация с едното и с другото, защото иначе няма да има цялостен ефект.

Разбира се, че тази цялата работа трябва да повлияе по отношение на цялата хранителна верига, както и по отношение на преработката на храните, както новите изисквания, които ще произтекат от цялата Зелена сделка, включително да не забравяме една много друга сериозна тема, инициативата от полето до вилницата, всъщност има и своето естествено продължение, което много сериозно касае включително и земеделските производители, и то е от трапезата, от вилницата обратно до полето.

Не един път с всички вас и в момента си говорим по отношение на различни проблеми за управление на отпадъци от земеделието, включително лавандулата е тема която работим усилено по отношение на остатъците от лавандула. Включително и възможностите за финансиране на такъв тип мероприятия, които да връщат органична материя вътре от отпадъчната дейност на земеделието или хранителната промишленост, вътре съответно в полетата. Тоест това цялото нещо наистина, как да кажа, изключително важно е и благодаря за въпроса, разбира се, че мислим по отношение на него.

Разбира се, че тези неща в крайна сметка ще трябва да повлияят включително цялостно на интервенциите, защото иначе, ако земеделските производители отговорят, а след това пазара преработвателите не отговорят, всъщност няма да има голям ефект от цялата работа, тоест – да, при следващи ТРГ-та ще трябва да гледаме допустимостите, приоритетите, включително продължението на това цялото нещо, както при преработката,

продажбите, късите вериги и съответно накрая и контрола на цялата тази работа, включително управлението на отпадъци съответно от земеделието, които на практика, ако също не бъдат допуснати за финансиране ще е тежък проблем.

От нещата, които могат да попаднат в различни финансови инструменти извън Програмата за развитие на селските райони и извън директните плащания, тоест тук вече ще трябва да бъде направен баланса на парите, кое откъде да идва, наистина в цялост. Ако едно нещо е по-финансирано по други финансови инструменти на практика да разтоварим самата програма наистина е въпросът не да пишем нещата наизуст, а да е една балансирана система, която на всичко отгоре да е помислила за най-важните неща, включително и в чисто финансово изражение.

В допустимостите на самите мерки за интервенции ни трябва много сериозна работа и да обърнем всички тези неща.

Това е абсолютно, как да кажа задължително. Вие изпреварихте малко и може би на следващо ТРГ ще трябва да го гледаме, но благодаря и това наистина е много важно и мога да ви уверя, че Министерството на земеделието ни най-малко го подценява.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Заповядайте, госпожо Георгиева!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Благодаря.

Във връзка с дискусиата с господин Гечев, доста неща маркирах, Светлана Боянова продължи в тази посока. Но аз ви моля за ясен и категоричен отговор на моя въпрос – какво предприема към момента министерството, като анализ или предварително някаква дискусия, или планирате оценка за определяне на таргетите,

разбрахме че е трудно ниво по събиране на данните и т.н., но изобщо каква е конкретната работа по определянето на таргетите, които трябва да покажем ние, че ще стигнем в Стратегическия план в Зелената сделка – биологично, препарати, торове и т.н.? Някакъв анализ ли планирате? Някаква допълнителна дискусия ли е необходима? Защото ние се говорим за много от нещата, но на мен не ми стана ясно в тази посока какво се работи, това е един въпрос?

И като коментар във връзка с това, което вие направихте много точно като уточнение, че сме с ограничен ресурс, че всъщност мерки остават, които са неатрактивни и стартират на финала, а трябва да стартират в началото.

Тук бих искала да си позволя да направя един коментар към Вас и то в контекста на вашия отговор, на моя въпрос че всичко трябва да е в Стратегическия план за да могат да се планират правилно интервенциите.

Тук ще си позволя да изкажа лично мое мнение, че чисто експертно не мога да се съглася, че всичко трябва да е в Стратегическия план – първо, че общо в два програмни периода ни светят ето такива червени лампи и другото, което виждаме какво правят и другите страни членки. Не всичко е в програмите им за развитие на селските райони, нещо конкретно избират, което остава извън тях.

И във връзка с това, което вие много ясно казахте и е точно така, че неатрактивните трябва да стартират по в началото, тук искам да обърна внимание какво означава неатрактивни? В случая едни мерки за обучение или това, което коментирах в първата част по 16.1 ние да пуснем и да изтествваме иновативно прилагане в еко схеми за да използваме този подготвителен период и да сме готови

да кажем, след три години кое работи и как трябва да работи и кое не и защо не.

Така, че тук да не говорим за атрактивни и не атрактивни, а в случая имаме такава нужда, в която обученията трябва да стартират в началото с всички нови сложности и това е нещо, което да го изтестваме. И действително няма как всичко да е в Стратегическия план.

Ние сме с ограничен ресурс и вие го подчертахте много пъти, но ефекта от това ние да си прилагаме едни и същи мерки и трудно да стартират други, няма какво да крием, а трябва да сме откровени, че всеки път тръгваме със супер, супер амбициозна кошница, програмираме страшно много мерки и интервенции, подмерки, оси и т.н. и в крайна сметка виждаме, че капацитетът ни бил той административен, технически, софтуерен, управленски, политически от страна на бенефициентите е такъв, че ние толкова можем. И тук моята молба е просто да сме реалистични във всичко, което правим стъпвайки на тези допълнителни анализи.

Благодаря, че ми давате възможността да си кажа мнението и наистина ще очаквам отговор по отношение на какво работи министерството за да видим кои са тези таргети, които ние можем да заложим в Стратегическия план по отношение на Зелената сделка.

Благодаря.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Държа веднага да отговоря, може би аз не се изразих много правилно. Всичко трябва да е в Стратегическия план, но не означава, че всичко ще бъде финансирано, тоест разбира се, че ние трябва да го преценяваме в Стратегическия план, защото в крайна сметка като го няма в него всъщност ние няма да знаем какво

да правим с него, но всичко, което обаче е интервенция по Стратегическия план, тоест което ще има пряка интервенция по отношение на Стратегическия план и неговия обхват, трябва да бъде обяснено как ще стане.

Разбира се, че другите приоритети, да може да са споменати вътре, но може да се правят и по друг начин с други инструменти извън инструментите на самия Стратегически план, тоест дотолкова казвам, че всичко трябва да е в Стратегически план, защото трябва да е съобразено, тоест ние като не знаем кое ще финансираме по тези инструменти и какво ще оставим като национална политика.

Плюс това в Стратегическия план няколко от нещата, които ясно ще запишем, не заангажирам дори друг, а моето собствено мнение е, че част от нещата не могат да се постигнат с инструментите на Стратегическия план, особено по отношение на най-малките земеделски производители, където световната практика е, че ако не се сдружават и не се кооперират няма да стане голяма работа, колкото и пари да им даваме.

От тази гледна точка в Стратегическия план включително могат да бъдат записани неща, които ще бъдат постигнати през други, включително и закони, включително и други финансови и държавни механизми, включително можем да кажем в Стратегическия план, че имаме включително слабости по закони, които съответно за изпълнението на Стратегическия план трябва да бъдат актуализирани в една или друга насока. Тоест потвърждавам Тая това, което каза, понякога ние си мислим, че когато знаем всичко и го изказваме на глас, но понякога не изказваме нещата на глас, така е.

Що се отнася за цялостните приоритети още вчера на практика имахме Консултативен съвет по биологично земеделие. Разбрахме се, включително по актуализацията на Националния план за биологично земеделие. Всъщност там ще трябва да направим редица групи точно по тематичните неща, за които ти каза в различните консултативни съвети или ако ги няма ще създадем съответните групи. Не можем да изговорим всичко в ТРГ-то и може би не е и правилно. За това аз съм фен на това не просто да приказвам нещата, а да ги приказваме с документи върху, които вече може да отразяваме различните нюанси, запетайки и т.н., но преди това в крайна сметка да сме ги чекнали. Тоест наистина, след изчакването по отношение на европейските окончателни решения нещата са пооформени. И в момента, в който се пооформиха ние много бързо трябва да пренастроим машината и да направим допълнителните анализи, такива каквито ни трябва за да вземем решение, включително да направим N на брой работни групи.

Надявам се, пак казвам, чисто искрено, надявам се и политическата обстановка да е такава, че да има приемственост на всички тези идеи, защото те не са лишени от политика, а в тях има само политики по отношение на сектора. За това ние ясно осъзнаваме, че трябва да работим на бързи обороти, независимо кой, как и защо, защото всички сме в този сектор, независимо под каква форма и начин проблемите винаги си остават, а е хубаво в крайна сметка да ги решаваме и да продължим да ги решаваме заедно.

Още нещо друго, което мисля, че някой го спомена, по отношение на базата данни. Едно нещо лично аз имах изискванията към Плана за възстановяване и устойчивост, в дигитализацията и публичните услуги, които ще трябва да финансираме там по

отношение на достъпност на информация и услуги по отношение на земеделците. Категорично това трябва да върви и то много сериозно, включително с пряката помощ, включително с делегирани права на браншовите организации и съответно нещото, което аз лично изисках да бъде допълнено в Плана за възстановяване и устойчивост, че трябва да престанем с всички системи, системи, системи имаме 200 системи, от които никоя от тях не си говори с никоя друга от тях, без да е конвертирана информацията три пъти. Това цялото нещо е едно тежко безумие. Там беше записано, че всички системи ще преливат в общи бази данни, които ще са собственост на Министерството на земеделието и ще са на едно място. Тоест, когато един земеделски производител иска да прави нещо със собствената си земя или услуги, които да му бъдат предоставени да не трябва да събира от различните ведомства на министерството каквото и да е, на тази база и на тази платформа съответно ще може много лесно вече да започнем да настроим машината по отношение на електронизиране и достъп до информация на земеделските производители до услуги, включително пак казвам с идеята в следващата програма и Стратегически план да бъде записано мястото на национално представителни и регионално представителни, браншово представителни, съответно организации, на които да им бъдат включително делегирани права. Включително и по това, което казахме за обученията.

Разбира се, че след като се оформят нещата, включително най-вече по екологичните схеми, ако има възможност и финансовия ресурс, програмата засега има, не е лошо да изтестваме включително обучителни мерки, които да подготвят фермерите за следващия рамков период.

Да, разбира се, не просто сме отворени за това, но как да кажа, чукате не на отключена врата, а на отворена врата, както се казва. Тоест абсолютно и лично аз и моето мнение е, одобряваме го и в момента, в който се оформя нещата в рамките на този двегодишен гратисен период разбира се, ние заедно трябва да правим тези неща и това ще са може би едни от най-разумно похарчените средства, но това изисква на практика предварителната информация, настройката на цялата система включително и на мерките и приоритетите, и след това да седнем на Мониторингов комитет, за да го направим възможно, нали това е чисто формално процедурата.

СВЕТЛАНА БОЯНОВА: Съвсем кратка реплика, понеже не очаквах да кажете за системите, моля ви и вие да не правите като предходния кабинет да се правим, че няма вече такава поръчка за единна информационна система, защото тя в момента дори се работи без да цитирам фирмата, има договор, качена е на сайта на министерството, две поръчки за две информационни единни системи. Едната е за GIZ базирана, а другата не GIZ базирани данни и никой не иска да обясни какво всъщност по новата и предвидена в „Некст Дженерейшън“ система ще бъде по-различно, защото парите не са малко, нито по едната поръчка, която вече е в ход, нито в това, което се предвижда.

Така, че много ви моля пак да не правим поръчката, а да се надгражда най-малко. Ако кажем, че сега се прави такава информационна система, която разбирам, че има някои трудности при изпълнението, разбирам го впоследствие, а не официално, защото не може никъде да намери човек информация какво се случва, поне това, което предвиждате като цифровизация да

продължи..., да не бъде отново, а да се стъпва и да се надгражда и ако може, да е за по-малко пари.

В крайна сметка, ако базата е направена аз не виждам, защо трябва да е за двадесет и кусур милиона. Просто всички се правят, че няма такива поръчки, а те съществуват и се работят. Това е.

Благодаря.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Само да кажа, и точно за това ми беше репликата, много благодаря. Напротив, не се правим, че не съществуват, но хайде да не правим новите същи глупости. Тоест разбира се, че съществуващите системи трябва да си говорят, но аз говорих за нещо друго много важно.

Всички системи не казвам какви са, какво са и каквито сме ги заварили такива са. Но всички системи на практика комуникират с другите системи дърпайки база данни от тях. Аз ги искам всички на едно място. Тук всички имате достатъчно опит, представете си аз като заместник-министър, как за да получа данни например от „ВETИС“ трябва да искам с писмо и една седмица да чакам да ми ги донесат. Всички бази данни на единна платформа вътре в Министерството на земеделието и собственост на Министерството на земеделието. Разбира се тук изключваме системата ИСАК, която ние как да кажа, тежко я товарим с неспецифични неща и забравяме, че в момента, в който отиде в ИСАК това вече означава глоби. Тоест това, което госпожа Боянова каза на практика е и мое верую, не трябва да правим нови системи, а да адаптирам всички стари преминавайки на единен софтуер, тоест земеделския производител не трябва да влиза в двадесет места за да си върши услугите, трябва да го прави в едно и на практика това е истината.

Не, не се прави, напротив идеята за надграждане и как да кажа включително и съединяване при възможност на съществуващите системи. Най-погрешното нещо е да започнем да правим нови платформи, които не си говорят със старите, напротив.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Господин Михайлов, пожела думата, заповядайте!

ВЛАДИСЛАВ МИХАЙЛОВ: Поисках думата по една тема, която между другото госпожа Светлана Боянова засегна. Искам да задам един въпрос, който по-скоро е риторичен и го приеете като предложение. В тези анализи, които ще се правят и господин Гечев каза, да не чакаме резултатите от тези анализи, като се оформят, решат, предложат и коментират и да влезнат в сила съответните интервенции, взет ли е предвид преработвателният сектор?

От сутринта говорим за земеделие, говорим за биоземеделие, говорим за намаляване на торове, на емисии и т.н., малко се поговори за животновъдство, но изобщо думичка не са каза за преработвателната промишленост.

Излишно е да убеждавам всички вас, колко е правилно, колко е икономически целесъобразно и в цял свят в развитите държави го правят това нещо да се изнасят не първични суровини и материали, а да се изнасят преработени такива, като храни, като етерични масла. Предадената стойност и рентабилността, която се получава от това и остава вътре в държавата е в пъти, три, четири пъти повече, отколкото ако се изнасят суровини. Тоест да се създаде такъв фонд, в който да се подкрепят, да се интервенират определени сектори, въпросът ми е само и единствено в земеделие и животновъдство ли ги мислим тези неща и ще се правят съответните анализи или все пак включваме и преработвателната промишленост?

Защото както каза госпожа Боянова като махнем една мярка 4.2 в момента оттам оттатък за преработвателна промишленост почти нищо няма в цялата ПРСР, в раздел I, който е за преките плащания там категорично няма нищо за преработвателна промишленост. В стълб 2, освен една мярка 4.2 другите мерки, по които един преработвател може да участва там са някакви иновации, почти няма никъде другаде. Тоест да се помисли малко да се балансира подхода, а не да се дава акцент единствено и само на първичната селскостопанска продукция, но и за преработката.

Вторият ми въпрос е, правейки евентуално този анализ и предложения, вземете предвид в различните сектори имаме различен баланс между производство на първични суровини и материали и преработка. Ще ви дам паралела например при нас при млекопреработвателите и при месопреработвателите.

При нас на моменти суровината става толкова много, че почти всяка година, фермерите скачат и няма кой да им купува млякото. Тоест тук специално при млекопроизводството и млекопреработката имаме един относително добре развит суровинен сектор и една не лоша, добре развита преработвателна промишленост, но все пак преработвателната промишленост тук по-скоро.....(няма ясна чуваемост за протокола, поради накъсване на връзката)...

В същото време при месарите там е трагедия, ние сме го коментирали много пъти. Там 75 % - 80 % от цялата суровина е внос, като махнем свинепроизводството и оттам нататък е трагедия в целия бранш. Там наистина трябва да се наблегне в суровинната част, тоест да се направи анализ къде и как да се подпомогне производството на месо и на животновъдство.

Преди около месец имах един разговор с Бъчварова, аз си спомням от годините в края на 80-те в началото на 90-те, по данни на Института за агропазарни политики или аграрна политика, нещо такова беше, 75 % от производството на зърно в България не се е произвеждало за хляб или за износ в първичен вид, а 75 % от зърното на България е отивало за фураж и за изхранване на животни, при което се получава пак казвам в пъти принадена стойност.

Така, че накратко в тези анализи, които ще се правят господин Гечев, моля ви наблегнете, вкарайте и преработвателната промишленост. Вземете спецификата и в различните сектори, например компоти, сладка, Тони Божинова тук ще каже, че там положението е като при нас имаме една добра суровина база с добра преработвателна база, но има сектори, пак казвам при месото, при които трагедията е огромна. Вкарайте ги тези неща в анализите и вземете предвид и спецификата в бранша.

Второто нещо, за което искам да попитам е, в тези анализи ще мислите ли да има наистина някакъв вид интервенции, които да дават стабилитет на пазара, на това тези стопанства и преработватели да бъдат дълго във времето саможиви, за да могат да се самоиздържат. Доколкото ги познавам нещата като интервенция има само една мярка, си в системата за интервениране на пазара могат да се ползват определени фондове и всичко мисля, че идва от Европа, с цел подкрепа на пазара, развийте тази тема, защото синусоидата на бизнеса със селското стопанство и животновъдството е различен от синусоидата да бизнеса и на преработвателната промишленост, съвсем трета е с..., тоест пиковите и спадовете в пазара на храни и хранителни продукти.

Цялото това нещо, да не изпадаме в кризи, да не изпадаме в някакви резки смени на цени и да стигаме до моменти, в които няма кой да изкупи суровина или залежала готова продукция в складовете на преработвателите и да няма как да се продаде тази продукция.

Има много добри примери в цяла Европа, как с държавни инструменти или например Фонда, който мислите да създадете може и в него да се предвиди такова нещо, в моменти в които има криза, в моменти в които има изкривяване на пазара, който води до сериозен риск и за проблеми както в преработването, така и в земеделието да може да се интервенира от страна на държавата с цел да се намали негативният ефект от едни такива резки промени и тези процедури обаче да бъдат по-облекчени и да могат да действат по-бързо, защото този пример, който ви дадох в тази програма за интервирание на пазара той е толкова бавен и лично аз два пъти съм пробвал да участвам по тази програма и не съм взел и едно евро, защото някъде по средата вече става невъзможно, толкова е сложна.

Мисля, че за един малък, среден фермер или преработвател става невъзможно от административна гледна точка.

Така, че на второ място погледнете в тези мерки, тези интервенции, които мислите да има и такъв вид интервенции, които да защитават селскостопанските производители и преработвателите от неблагоприятни или резки промени в пазарната конюнктура.

На трето място, по скоро това вече е чист въпрос, на който чака някакъв отговор. Отдавна се говори темата да не се получава подпомагане на малко на брой, а по-скоро да се помагат голям брой, малки и средни стопани. Това е ОСП и т.н., но въпросът ми е прави ли се такъв вид подпомагане относно пазарните механизми на

събиране на конкуренции за равнопоставеност на пазара, защото вижте едно голямо предприятие логиката, която се влага в това да има....(няма ясна чуваемост за протокола, поради накъсване на връзката)...малките са не толкова конкурентни и по-трудно се справят с пазара и с пазарните агенти особено с такива като големи търговски вериги и прочие. Тоест те на прима виста имат нужда да бъдат подпомогнати повече по приоритети, в което има логика, но ако се премине една граница и по-скоро трябва да видим къде е тази граница да не се обърне цялото нещо в това да подпомагаме толкова силно малки и средни, че в един момент средните, големи предприятия в България няма, но средните предприятия да изпадна в една ситуация на нелоялна конкуренция от голям на брой дребни и средни предприятия или селски стопани, които на база на едно по-силно подпомагане да го използват по чисто икономически принцип с по-ниски цени едва ли не с дъмпинг, за да могат да се получат някакви не пазарни механизми.

Това беше, благодаря.

Общо бяха три темите.

Малко се разводних, но дано да запомнихте всичко.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Малко се разводнихте, но беше полезно в интерес на истината. Всъщност да обясня няколко неща.

Преработвателите ги няма в стълб 1, тоест те не могат и да попаднат там. Тези анализи, трите анализа, за които ви казах в началото те на практика са допълващи анализи, в които да синхронизираме последните неща на европейската политика по отношение на нещата касаещи стълб 1 и стълб 2 в голямата си част, но само и единствено за земеделски производители. Тоест преработвателите в този анализ ги няма.

Дру е въпросът, че тук на базата на това, което казвате вие има определени текстове вътре в анализа, който беше направен от Института по пазарна икономика.

Детайлно ще ги прегледаме по отношение на частичните неща, които са написани включително за капацитетите на различните подсектори и защо не в крайна сметка наистина да се направи допълнителен анализ, който според мен ще е изключително полезен за разполагаемите мощности, за структурата наистина малки, средни и подобни по различните сектори, тоест това което няма да скрия, че ние и предварително сме си говорили с вас на тази тематика, както и с всички браншови организации, с които сме се срещали. Тоест да, мислим, че е нормално и добре да се направи допълнителен анализ по отношение на структурата, възможностите и всички други неща по отношение на преработвателните предприятия.

Няма лошо в такъв анализ. Ще видим какво има като данни и съответно ще вземем мерки за допълването на тези данни в конкретиката, която трябва да прелее вече към втория ви въпрос – интервенциите. Тоест на базата на всички тези неща, които казвате, ако сметем, че данните не са достатъчно и най-вероятно няма да са достатъчно, след евентуално всички тези неща, разбира се, че в крайна сметка ще трябва да попаднат в интервенциите и това е изключително важно според мен.

Разбира се, малките са друг тип тема. Не се притеснявайте от малките, даже предварителните данни, които имаме, че в преработвателния сектор няма да създадат почти никакъв проблем, но там трябва да им гарантираме други неща, които по-скоро са социални, включително и през политиката, която всъщност държавата трябва и то засилено да прилага, но мисля, че трябва да се

промени подходът и начина, по който да се прилага и това са късите вериги на производство. Тоест там трябва да се търси ефективност, и ако ние направим тези анализи, за които си говорихме във втората или третата точка, тоест ние правилно ще можем да направим тази цялата работа.

Всъщност третият въпрос вече беше по отношение на пазарните мерки. Това е един от примерите на това, което всъщност каза Таня Георгиева, че всъщност да ние трябва да имаме данни за тази цялата работа и да мислим по отношение на него в Стратегическия план, но това не е от Стратегическия план.

Тук трябва да се търсят други инструменти, включително как да кажа сходни например на експортното застраховане и т.н., това са неща, за които ние сме отворени, познаваме като инструменти и ще видим каква ще е възможността на т.нар. Фонд за гарантиране на доходите, но там идеята е малко по-различна. Иначе сме категорично отворени нещата след като приключим Стратегическия план или към края на него, тоест тази тема, която ще остане като интервенция извън Стратегическия план включително да седнем да работим по отношение на такъв тип гаранционни, псевдо гаранционни, псевдо застрахователни и т.н. инструменти.

Наистина има добър опит в западните държави, често прилаган подход, защото трябва да си кажем следното нещо. Експортната субсидия, както и директните пазарни намеси на пазара на продукти включително с финансиране, частично, пълно или директното гарантиране на такъв тип дейности е забранено в Европейския съюз, но могат да се използват куп на брой неща, които пак казвам не е нужно да откриваме топлата вода, ние сме готови за допълнителни не само разговори, но и разработване на такъв тип

инструменти, на които много от вас знаят, че аз съм пряк фен и радетел.

Така, че да потвърждавам, че ако има нужда ще направим детайлен преглед на данните по отношение на преработвателите, на тяхната структура, възможности, пазарна мощ, капаците, съответствие можем да направим разрези с количествата продукти, които се произвеждат в България и оттам от анализите вече всички тези неща да ги обсъждаме вече в съответните интервенционни мерки – за сме и го потвърждаваме, че на базата и на този разговор, това ще бъде започнато и доведено включително докрай. Ето още едно потвърждение, че ТРГ-тата работят.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Госпожа Янка Попова, пожела да вземе отношение.

Заповядайте, госпожо Попова!

ЯНКА ПОПОВА: Здравейте, това което искам да кажа колеги, всички участваме и всички се познаваме в досегашните работни групи, които бяха провеждани, но някои от нас вече са в ново качество и аз заради това отново искам да заявя какво очакваме ние.

Знаете, че напоследък темите с преразпределителното плащане и таваните придобиха популярност отново, след като вече ги бяхме заявявали във времето, но те са толкова важни за нас, не заради някаква партийна линия, а заради това, че в два програмни периода имаме 75 – 76 % не равномерно разпределение на субсидиите, заради това едни сектори като „Животновъдство“, „Растениевъдство“, тоест овошки и зеленчуци изпаднахме в незавидно положение, което ни вкара в графа „Приоритетни“ ние сме

приоритетни не заради друго, а точно заради това, че сме били недофинансирани толкова дълго време.

В новия програмен период ние и трите сектора очакваме да видим как ще тушираме тази неравномерност. Това очакваме да го видим господин Гечев.

Очакваме с нетърпение новия кръг работни групи, защото в първия кръг такива минаха и имаше големи дискусии и вие в друго качество също участвахте. Знаете много добре нашата позиция, ние имаме нужда от средства, както по първи, така и по втори стълб. Няма как да настигнем някого, няма как да постигнем някаква устойчивост без средства по първи стълб и без възможност за инвестиции по втори стълб. При положение, че по втори стълб говорим за 35 % агроекологични мерки, 7 – 8 МИГ и си задаваме въпроса – къде ще поместим и с какви финанси ще поместим всичко останало?

Няма откъде другаде, това идва по линия на намаление на плащанията, и то целеви бюджети специално за тези като нас.

По първи стълб преразпределителното плащане е другата тема, която също ни вълнува. Това е директна ликвидност в земеделските стопанства нещо, от което ние перманентно страдаме.

По темата за преразпределителни плащания в първия кръг работни групи се водеха големи дискусии.

Имахме предложения и тепърва очакваме втория кръг за да видим какво в крайна сметка ще решим да залегне в Стратегическия план, защото тук има възможности. Има възможности по сектори, има възможности като модулация, за да насочим някакви пари вече към конкретните стопанства. Но

секторите на национално ниво като приоритети те са изведени в SWOT анализа.

Вашият анализ и вашите три анализа, които в момента очаквате и правите, да те ще дадат файн юнинг на ниво стопанство и ще е много важно като информация, която ще съберем, но ние от Вас, както и от предходните очакваме да видим тази изразена явна позиция на приоритетните сектори, тези които загубиха всякакви устои вече 14 години. Искаме да го видим това, да го видим, а не да го търсим, а да е явно и видимо.

Освен това темата с гаранционните схеми, за която споменахте, наистина тя е много важна и ние отдавна я поставяме на масата, защото сектори като нас с тази липса на ликвидност, ако няма гаранционни схеми, няма как да реализират проекти. За да участваш и да реализираш проект и той да ти бъде банково кредитиран на теб ти се иска собствено самоучастие по този проект. Обикновено той е около 20 %.

Отиваш се един проект малък проект от 100 хиляди лева, трябва да извадиш кеш 20 хиляди лева, за да ги платиш на банката и тя да ти финансира останалите проценти. Няма кой от нас животновъдите тези пари да ги е изкарал, да ги е спестил и да ги вложи.

Така, че тези гаранционни схеми ги очакваме наистина много.

Завършвам с това, очакваме вторият кръг срещи по Тематичните работни групи по теми. Очакваме вашите анализи, тези трите за които споменахте. Имам последен въпрос, кажете ми за Плана за възстановяване, понеже в първия вариант на предишното ръководство ние изразихме силно недоволство и възмущение, че

всъщност сектор „Животновъдство“ изобщо не присъстваше в този План за възстановяване. Бяха ни предложили само умни ушни марки, дали вие не предложихте нещо друго в новия вариант?

Благодаря.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Всъщност това е последната заявка по тази точка, за това ще си позволя да изкоментирам и директно да мина след това към следващата точка.

Нали за това го правим?

Всъщност не очаквайте да кажем директно в момента националната позиция, защото тя трябва да е обоснована и да е на базата на всички тези анализи. Макар, че всички ние знаем предварително горе долу какво ще излезе от анализите, но е много важно да е публично и да са всичките данни, тоест да се знае защо държавата е взела конкретната дадена позиция.

Аз го казах, но ще го повтора и ще го поясня. Вие самите казахте и констатирахме всички, че всъщност ресурсът е ограничен. Каквото и да си говорим накрая става въпрос за пари, защото обезпечаване на определените мерки става с финикийски парични знаци в случая легова равностойност.

Ще се опитам пак да го обясня, на базата на европейските изисквания ще се опитам да го обясня даже с цифри, относителни без да се ангажирам с тях и да кажа, че това са примери.

От този милион и стотина, толкова ли са Аделина, които горе долу плащаме директни плащания?

АДЕЛИНА СТОЯНОВА: Да.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Толкова милиард и сто милиона. От тях на практика вземаме 10 %, и ги преразпределяме на първите хектари, включително и социалните плащания, би трябвало да са вътре – 10 %

и това е европейското решение. Тоест ние взехме едни около 100 милиона, сто и малко милиона, и съответно ги преразпределяме като обвързани с първите хектари, включително и младите фермери и подобни. След което вземаме 13 % плюс 2 % и ги даваме като обвързана подкрепа на секторите, които са в криза, в нужда, тоест ние не можем да ги даваме тези пари като държава, на който искаме, а само на доказана нужда, която има съответните критерии за нея - в криза, намалено производство и т.н., тоест секторите, които се подпомагат по обвързана подкрепа има защо да се подпомагат и те няма да се подпомагат, защото Европейската комисия няма да разреши, ако не са в конкретна нужда. Това е хубаво да го знаем.

От всички тези неща, които казахме 10 % от този милиард и сто един път ги махнахме, след това махнахме още 15 %, това което остава е СЕП. От тези, които остават на практика ние с тези анализи какво ще направим? Ще видим освен всичко останало тези всички неща, които ви казвам в момента, как ще се отразят на типовете стопанства, включително географски. Ще видим къде има големи, малки, много малки ще нарисуваме интервенциите, които пак казах, че те не са само финансови, може и да са законови, може и да са коопериране, но може да са много типове неща. И от тези пари, които остават на практика ние ще направим разрез по вариантите, които казахме или през намаляващи плащания или с директни плоски тавани от 100 хиляди евро.

В момента, в който го направим ние на практика ще знаем колко пари ще се освободят за преразпределение по отношение на Програмата за развитие на селските райони в това число, които тези пари разбира се ще защитят както и съответните гаранционни фондове, за които знаете, как да кажа това което госпожо Попова го

казахте, всъщност аз наистина не съм се уморил да го повтарям – да, това е целта да направим допълнителни гаранционни схеми, които да обслужват на практика бранша по друг начин, но и допълнителните резерви за подпомагане вие много добре знаете, чрез как да кажа, и увеличаването с 5 % на екологичната компонента в Програмата за развитие на селските райони, тук е идеята, че имаме различни резерви за допълнителен тип подпомагане, който включително да се брои и за екологични компоненти вътре в програмата – 35 % е тежестта на агроекологията, разбира се в това число са включени „Натура“ и биологичното производство също са вътре.

На практика ние със захранването на допълнителните средства от стълб 1 ще можем да си позволим на практика дали имаме допълнителни средства, които да разпределяме. Тоест тази цялата работа, която я правим точно за това, за да видим на практика в този оскъден бюджет, защото програмата ако беше 3 милиарда нямаше да се замисляме много, много, но при тези нива на програмата на практика на половината остатък от миналата година, съответно ние трябва да наместим тези политики, за които всички ние говорим и те да са балансирани, които нормалните пак да кажа зърнопроизводителите, не да ги унищожаваме, тоест пак казвам, че има разлика между тези, които стопанисват „х“ броя земя и тези, които стопанисват 200, 300, 400, 500 или 1 милион декара земя. Тоест профила ще го имаме, данните ще са публични и ние ще можем да обосновем всяка от политиките, които министерството иска да прави или хората, които ще са отговорни да го правят, но това ще трябва да стане цялостно прозрачно през сектора и на базата на всички данни, които са на базата на тези анализи и допълнителните неща, които ще трябва да направим.

За това на практика даваме тази цялата информация, имаме как да кажа, включително и този информационен тип на комуникация, в който ние ви казваме: „Не, не сме се забавили с ТРГ-то, а просто чакахме да излезнат определените неща и имахме ясната представа какво правим и сме започнали да ги правим“.

Следващото ТРГ разбира се ще има етапни оценки, включително ще се предложат и тематиките, които не касаят всички тези неща, но да продължим нататък с работата, защото до края на годината всичко това, за което си говорим, всъщност ние ще трябва да сме го решили и да сме го вкарали в цялостен Стратегически план, включително и да направим и тези другите неща, които казахте с допълнителните неща, които можем да предложим евентуално по някакъв начин ние като държава преди финансиране, включително и да сме предвидили и другите финансови инструменти къде на практика ще работят за някои от приоритетите, които също са елемент от Стратегическия план, тоест наистина за това го правим и държим тази цялата информация вие да я имате, да знаете често прозрачно какво прави в момента екипа на Министерството на земеделието, включително няма да скрия, ще търсим тази гаранция, ако в крайна сметка вие харесвате тези неща, това означава, че е най-голямата гаранция, че те ще продължат да се случват поне, как да кажа нашето разбиране е такова.

Не знам дали бях достатъчно изчерпателен, всъщност в последователността и в логиката на мислене, която имаме и за това тези приоритети по този начин ги правим, за да можем да изчислим както относителните суми, така и на практика интервенциите, които трябва да направим и какви да са те в стълб 1 и в стълб 2, за да може да има баланс на всички тези политики, като включително правим и

готови разработки особено по стълб 1 за да може на практика фермерите да ги ползват пряко, а не да се чудят как да ги прилагат. Всъщност, ако трябва да поясня, екологичният слой, който на практика разработваме ще спести 7 % празни територии, които да остават необработваеми площи и съответно ще разширим кръга на териториите, включително които могат да се финансират по стълб 1 и вие много добре го знаете това цялото нещо и мисля, че всеки един го разбира, както и понеже госпожа Попова на нейн отговор всъщност казвам всички тези неща, включително и по отношение на въздействието в рамките на „Натура“, включително и пасищата вътре в парковете и т.н., където да имаме различни погашения включително и изисквания, които обаче нашата роля е да не бичуваме фермерите, производителите и преработвателите, а най-малкото да имаме преход достатъчно добър и подплатен с политики и с финансови средства за да може той да се направи.

Иначе другото е, как да кажа, другото е даденост и можем да кажем, че това са изискванията и така се прилагат, но не това е идеята.

Не знам дали този път вече стана всъщност ясно, наистина какво се мъчим да правим и разчитаме отново да кажа на вашата подкрепа.

Може би всички горе долу от Тематичната работна група пряко ми имат телефона, така че ако имаме допълнителни предложения по всички неща, които си казахме, абсолютно сме отворени. Не претендираме нито за изчерпателност, нито за уникалност, като екип.

Предлагам да ви запозная и със следващата точка от дневния ред.

Ще ви дадем думата, но нека да е за последно, защото имаме доста още точки и в крайна сметка тази тема и на другото ТРГ при етапната готовност разбира се ще продължим да я говорим.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Господин Джиков, вашето желание да вземете отношение по тази точка ли е или е по някои от другите, молбата ми е да се придържаме и в рамките на две минути да направите своето изказване.

ТОДОР ДЖИКОВ: Здравейте, реално изминаха седем години и всяка година ние влагахме около 260 милиона ресурс в животновъдството и 95 милиона в сектора на плодове и зеленчуци. В същото време в магазините всички знаем колко българска продукция липсва от тези ресори.

Моето мнение е, докато не намерим механизъм, с който да накараме ние земеделците да произвеждаме основно продукция първо качество, което да се съхранява, пакетира, маркетира, логистира икономически оправдано според пазара, ще местим ресурси само от една интервенция в друга и от един бюджет в друг.

Страхувам се, че никога няма да ни стигнат парите колкото и да са те, както в момента коментираме бюджети и интервенциите, мисля че също толкова сериозно трябва да коментираме и начина на раздаването на самите субсидии и какво произтича от тези субсидии, тоест какво произвеждаме.

Това ми е молбата, нека паралелно да се движим и в посока на това колко даваме и какво получаваме, защото има голямо разминаване и то е видно.

Благодаря.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Абсолютно сте прав, тоест наистина идеята е да видим кой какво прави, къде са социално уязвимите групи,

които имат определена компонента и съответна настройка на елементите така, че най-малко да са равноправни. Иначе сте прави, абсолютно парите ясно е, че няма да стигнат, дори с много няма да стигнат и това не е голяма тайна, казах ви абсолютната стойност на всички средства и как се разпределят, тоест нищо не крием.

Ще кажа обаче и нещо друго. За първи път ние на практика ще направим възможност да има инструмент, който да е различен от държавните помощи и *de minimis*.

Другите държави какво правят, казвам го като хипотеза, а не че ще стане още от утре, не мога да дам такива гаранции, но да кажем, че разработвайки три, четири схеми, които казахме на т.нар. взаимоспомагателен гаранционен, солидарен и т.н. фонд, както искайте го кръстете той ще има елементи от всичко, разбира се по европейските изисквания и не излизайки от тях, той е добър инструмент, който включително държавата, ако реши може да дофинансира Програмата за развитие на селските райони, включително и целево по отношение на Фонда, ако този фонд за гарантиране на пазари, включително за гарантиране на съхранение, включително по един друг или трети начин, пак подчертавам законов, за да не ме разбере някой погрешно, по гарантиране на българска продукция, на българските трапези и магазини, нека да го направим, като пак казвам ще има легален инструмент, който държавата, ако реши в един момент може да вдигне процента на съфинансиране на Програмата за развитие на селските райони, като целево парите включително отидат по отношение на този тип гаранционен фонд, който пак повтарям е извън хипотезата на държавни помощи. Тоест за това го правим, за да може да проработи макар и плахо цялата тази работа и ако държавата реши, че може да

има този инструмент включително такъв гаранционен, той да го прави.

Иначе сте абсолютно прав за другите неща. Лично моето изконно разбиране по отношение на производството и на фермерството, че един земеделец, един фермер трябва да печели преди всичко от продажбата на продукция. Тоест другите пари по инвестиционните мерки са за развитие, за модерните технологии, за екологизация и за всички неща, но изконното разбиране е, че той трябва да печели предимно от производството си, тоест в това ако има разлика в нещата, които предлагаме в Стратегическия план, те са по отношение точно на това, на възможност по отношение да кажем да гарантираме и пазари, и социална среда, за да не може да фалира фермера, както и да настроим модерните тенденции. Тоест това се опитваме наистина, как да кажа да правим.

Благодаря Ви за дискусиата по тази точка.

На нас наистина ни беше много полезна и на базата на вашите мнения, взехме поуците и ще започнем да разработваме допълнителни неща на базата на диалога днес, така че наистина благодаря на всички за ползотворния диалог, надявам се да продължи такъв.

И отново казвам, по тази точка, ако се сетите някакви други неща на базата на разговорите ни, мисля че стана ясен замисълът, по който ние се движим сме отворени включително и за допълнителни предложения и коментари.

Преминаваме към следващата точка от дневния ред.

Точка 4

Предоставяне на информация за изготвяне на Националната стратегия за розите.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Информация за изготвяне на Национална стратегия за розите. Знаете, че е тежък и проблемен сектор. Докладваме го тук, защото тази стратегия в крайна сметка трябва да влезне и в Стратегическия план макар и наистина един от най-малките сектори специфични, но той е емблемата на практика на българското земеделие и на базата на това, че не искахме да правим поредната кръпка – да, намерихме някакви допълнителни ресурси по отношение на подпомагане, както на преработвателите частично, така и най-вече на розопроизводителите и мислим, че тук трябва да има трайна стратегия, която да отразява на практика цялостно нуждите и заложените елементи в нея да влезнат и в Стратегическия план, съответно и в Програмата за развитие на селските райони, така и в директните плащания.

Това, което направихме е редица на брой срещи, включително тези срещи ще се провеждат защото стратегията все още не е готова изцяло, но да ви кажа каква е идеята и какво всъщност сме се разбрали, включително и с розопроизводителите и какво правим.

Ще започна с малко предистория по отношение на розите и кризата тази година. На практика розопроизводството или потреблението по-скоро на розовото масло се е сринало, защото заради COVID-19 всички знаем, че специфичните по-люксови стоки, включително тези от парфюмерийната промишленост на практика, логично е никой от нас стоейки си вкъщи не е ползвал големи

количества парфюми например, не знам как по-деликатно да го кажа, но всъщност пазара на розовото масло е тежко пострадал.

От тази гледна точка се констатират редица неща, които са слабости, както в държавната политика, така на практика и в нещата свързани с нея, включително и с пазара.

Истината е, че България включително има пробиви и в Закона за розата, които не са точно определени с тесни терени на розовото масло, да ме прощават колеги, които всъщност в Добруджанско гледат терени, но включително имаме значителни насаждения от рози, включително и в Добруджа, вместо в естествените три долини, които са разположени. Имаме и свръх производство в сектора. Иначе България като цяло държи някъде около да кажем шестдесет и нагоре процента от световния износ на етерично масло. Имаме проблеми и с качеството. Имаме проблеми и с кодовете по отношение на внос и износа специално конкретно на розовото масло, които вече всъщност сме решили, но идеята на тази стратегия и основните ѝ компоненти какви са.

Първо, да впишем розата в естествените им ареали, и ако има подпомагане по отношение насаждения в Програмата за развитие на селските райони или в другите механизми да бъдат подпомагани само насаждения по отношение на естествените им ареали и то само при конверсия на розови насаждения, тоест сходна е схемата с лозарството, където на практика, за да бъдеш подпомаган трябва да изкорениш съответно стари лозови насаждения и те може да са и в други неестествени ареали и да създадеш нови окрупнени съответно на насаждения в естествените ареали на розовата долина. Това е първо.

Второ, по този начин държавата ще може да взема национални решения по количествата рози, които се произвеждат, които да съответстват общо взето на реалния пазар на розовото масло.

Трето, направен от държавата на доброволен стандарт, който държавата да му гарантира на всяка една от партидите, че това е българско розово масло и съответства на минималните изисквания на доброволния стандарт, който Министерството на земеделието да гарантира.

Четвърто, знаете че имаме инициатива по създаването на цялостен нов Закон за кооперирането, който може би на следващи ТРГ-та ще докладваме докъде сме стигнали, но малките земеделски производители, казвам много малки, тоест когато преди малко говорих за модела, имайте предвид, че при розопроизводството огромната част от тях, може би 30 % - 40 % са насаждения, които са от един, два, три или четири или пет максимум декара розопроизводство, които на практика, включително не съществуват в правния мир и една от идеята е да ги кооперираме на такъв принцип, които включително и през преки вериги за производство, за собствено производство на етерични масла всъщност да ги направим, как да кажа в светлия сектор, както и да ги бутаме не само с парични, но и със законови мерки по отношение на това да стават малки, но устойчиви по формулата на анализа, за която ви казахме по-рано.

Това са общо взето мерките, които правим по Стратегията за розата, разбира се има и куп други неща, но накратко е това, включително и да престанем да оказваме помощ на всички възможни държави по внедряването на розови насаждения на тяхна територия,

която е как да кажа малка безумица според мен, която държавата обаче упорито е правила и то десетки години назад.

Всички тези неща ще бъдат описани в стратегия, която стратегия включително ще препоръча промяна на законодателствата свързани със Закона за розите, включително форми на фермерско коопериране по западни френски модели, и само едно уточнение да кажа, за база на закона, който правим не искам да се впускам в него, защото е друга планета на практика, друг цялостен нов дебат за едно цяло ТРГ, сме взели най-добрите примери от френския закон, съответно българските дадености и ще имаме поне вариант на законодателство, което ще казва какво е кооперативна сделка, включително, как може с помощта на държавата и включително по тълкуване на финансови закона да се окрупнява продукцията, което едновременно и заедно да излиза на пазара и то с гарантирано от държавата при положение включително, че аграрните организации, които вие представлявате – кооперативните организации, които се надяваме да се родят впоследствие, които са включително и търговски кооперативни организации всъщност да могат да извършват и тази дейност, затварям скобата по отношение на кооперирането.

Така, че това е в общи рамки етапа от разработването на стратегията по отношение на розопроизводството и съответно нещата, които ще попаднат и ще касаят Стратегическия план на практика и възможните мерки за въздействие вътре в Програмата за развитие на селските райони.

Това е като цяло. Благодаря ви, ако имате и въпроси по отношение на розопроизводството няма проблем да отговаряме.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Заповядайте, госпожо Андреева!

ГЕРГАНА АНДРЕЕВА: Здравейте, уважаеми господин министър Събев и господин Гечев, благодаря ви за представянето на основните моменти в разработването на Националната стратегия за розопроизводството.

Първо, бих искала да се върна малко на ситуацията, която изложихте преди да коментираме точките в стратегията. Факт е, че това което се предложи като помощи за настоящата кампания за съжаление по отношение на преработвателите, т.нар. мярка за преработватели няма да бъде усвоена.

Наясно сте, ние проведохме разговори с Вас, че изискванията в тази мярка за подпомагане, а именно достигане на 70 % оборот спрямо 2020 година не са изпълнени от нито един от преработвателите, 51 са преработвателните мощности и към настоящия момент мога да ви информирам, че единствено 1 преработвател е направил 70 % от кампанията спрямо 2020 година.

Информирали сме и госпожа Ненова за тази ситуация и всъщност от тази мярка, т.нар. помощ за преработватели, тя не е помощ за преработватели, тя минава през преработвателите, но всъщност въпросните 30 стотинки са за да гарантират минимална изкупна цена към розопроизводителите от 2 лева и всъщност е помощ към розопроизводителите, и ще се възползва потенциално един единствен кандидат.

По отношение на това подпомагане, което се коментира последната седмица, за което имате одобрение от Европейския съюз за 1,5 милиона евро не само ние преработвателите, но и розопроизводителите не одобряват начина, по който потенциално ще

бъдат разпределени тези 100 лева на декар. Знаете, че в публичния регистър са 2904 земеделски стопани и 55 хиляди декара розови градини. Раздаването на средства на калпак категорично не стимулира това, което вие всъщност изложихте като основни стъпки в изграждането след това на националната стратегия, също така противоречи и със Закона за маслодайната роза, защото трябва да бъдат стимулирани производителите, които сключват договори с преработватели.

Трябва да бъдат стимулирани земеделските стопани, които полагат необходимите агротехнически мероприятия за своите градини. Предоставянето на 100 лева на декар на всеки един, който е в публичния регистър независимо, че той може една година да не е влязъл в градината си, и да не е дал една стотинка за пръскане, отглеждане и бране включително, да се приравняват с тези, които положиха цяла година усилия, които спазиха закона и до 30 април сключиха договори с преработватели на произведената от тях суровина, не е справедливо, най-малко не е справедливо.

Вторият ефект потенциално, ако не бъдат съобразени тези разлики вторият ефект е чисто икономически. Ако се дадат отново едни 100 лева на декар независимо от това кой е гледал, кой не е гледал, кой се е отказал да реколтира розите си и кой е изрязал розите си, продължаваме да надуваме балон. Продължаваме да поддържаме една сигурност в земеделските стопани, че независимо, че производеният от тях розов цвят няма да бъде изкупен и преработен, просто защото пазара не може да го поеме, той ще получи едни пари, а това в крайна сметка са национален бюджет, съответно европейски средства и всеки един от нас в това ТРГ, смятам и колегите от другите браншове, няма да се съгласят, че е

справедливо да се дават едни пари на земеделски стопанин, който гледа рози, няма кой да му изкупи розите, няма кой да ги преработи. Пазарът е пренаситен, ами да гледа това, което пазара търси.

Така, че трябва да бъде стимулирано и трябва да бъде обърнато внимание на икономическото въздействие на тези мерки, които се предприемат.

Осъзнавам напълно това, което ще кажа, тежестта на това, което ще кажа сега, осъзнавам, че това което се изпълнява в момента до голяма степен е политическо решение и популистично, за да бъдат успокоени страстите в сектора, да няма бунтове, да няма глад, но обръщам внимание и Вие го знаете и ние съвсем ясно сме ви го казвали на нашите срещи, че когато се прави едно подпомагане трябва да се гледа в бъдещето, а не само сега. Знам, че не зависи от Вас, просто държа да ви кажа мнението на колегите.

По отношение на Националната стратегия. Факт е, че секторът е специален, имиджов, бутиков, символ на България и да, трябва да му се обърне конкретно внимание, с цялото ми уважение към значимостта на всички останали сектори в земеделието.

Така, че това, което вие изложихте като основна позиция в предстоящата Национална стратегия, ние сме съгласни като пунктове. Категорично не бива да се допуска отглежда маслодайна роза в не естествени ареали, не само защото това допълнително натоварва, раздува балона и се увеличават насажденията, а защото се компрометира крайният продукт. Съгласно БДС стандарт за розово масло то се произвежда от роза „Дамасцена мил“, която се отглежда на определени географски райони и точка по въпроса. Не може да се гледа роза „Дамасцена мил“ във Видин, в Айтос, и където и да е другаде. Така, че това е по този показател.

По отношение на това, че трябва да се заложи подпомагане на земеделски стопани, които имат насаждения, които след това се конвертират в краен продукт категорично – да. Трябва да има обвързана подкрепа. Не трябва да се дават пари на калпак.

Трябва да има обвързана подкрепа, трябва да се дават средства там, където има движение на парите, където има оборот, където има производство на суровина, преработка, реализация накрая на продукта.

По отношение на стандарта, който държавата иска да застане зад него, категорично – да. Защо? Защото в крайна сметка тръгнахме оттам, че това е символът на България, имиджа на България и винаги сме казвали, че държавата трябва вземе своето полагащо се място на държавен орган със знак, с гаранция за това, че маслото, което излиза от България като българско розово масло е с необходимото качество, а именно световен еталон за качество.

По отношение на Закона за кооперирането, коментирахме го с Вас, напълно сме съгласни и малките земеделски стопани, които са с по един, два до десет декара, те не са обхванати или в закона включително, не се регистрират, защото смятат, че данъците и осигуровките, които ще платят, не говорим за корпоративен данък, ще обезсмислят труда им. Те трябва да бъдат обхванати в едни кооперации, които да защитават техните интереси, защото факт е, че бай Иван, който е с пет декара, той идея си няма ние какво си говорим сега в момента с вас.

Категорично ви благодарим за проведените срещи и на господин Събев за инициативите свързани с промоцията на розово масло в трети страни и смятаме, че заедно с Вас, с колегите розопроизводители и розопреработватели, с отделните дирекции в

министерството, включително работата с изваждането на отделен код в митническата номенклатура тарифна под позиция за розовото масло, с промоции и участия в изложения и т.н., ще успеем да балансираме и да направим наистина нещо, което да работи в следващите не просто една, две, а двадесет, тридесет години.

Благодаря Ви, и извинявам се, че отнех толкова време.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪББЕВ: Госпожо Андреева, благодаря за направените коментари.

Двама души са поискали думата госпожа Георгиева и господин Петков, и моля за тематични, но може и кратки интервенции в рамките на няколко минути, за да сме оперативни.

Госпожо Георгиева, заповядайте!

ТАНЯ ГЕОРГИЕВА: Благодаря за думата, разбираме че доста суров концептуален вариант е това, което ни споменахте като фундаменти на предстоящата стратегия и като се появи на проектен вариант вече в детайли ще я обсъждаме, но аз бих искала просто да насоча вниманието към това, че от една страна амбицията е да се подреди вътре в страната, къде произвеждаме, какво произвеждаме и да гарантираме качество и държавата да популяризира този имиджов продукт и т.н., а в същото време доколкото аз разбрах това е пазарна намеса и някакво ограничение обобщено.

В същото време доколкото разбрах от изказването на Явор Гечев е, че самата държава ще промотира да изнася така да кажем ноу хау производствено в други държави членки. И тук ми се иска да сме много внимателни, правейки тези двете неща едновременно, ограничавайки и намесвайки се в развитието като суровинна база в страната и в същото време създавайки си такава конкуренция и доколко това нещо изнасянето на ноу хау в други страни, би

следвало да си остане на пазарен принцип или на чисто научно-изследователски принцип, който има интерес да продуцира и да прави изследвания как би работил в някакви други страни членки. Просто това ми е коментарът. Лично за мен има такъв притеснителен елемент двете идеи сложени една до друга. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Господин Петков, за последна интервенция, след това господин Гечев ще обобщи.

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Много се въздържах да направя коментар, но накрая вече искам да обобщя изказването на предишните колеги с изричната уговорка, че нямам никакви намерения да омаловажа труда на хората, които работят на полето, нито да противопоставям под каквато и да е форма браншовете, но тук искам да потвърдя това, което казаха предишните колеги, както за картофопроизводителите, така и за животновъдството, че основният елемент на подпомагане това е устойчивост на продоволствения елемент на страната с подпомагане от страна на Европейския съюз и българската помощ, която имаме във вид на държавни помощи.

Искам да свържа това, че всички се надяваме, че получавайки „огромни помощи“ от едни или от други фондове държавни или европейски ние всички се надяваме да получим едно изобилие от български продукти на нашата трапеза, които са месо, плодове, зеленчуци и картофи.

Навлизането на розите преди две или три години с една бурна стачка и лежане по магистралата доведе до силно лоби за този сектор и вкарването му във всички схеми за подпомагане в продоволствения сектор, още веднъж наблягам продоволствения сектор, и буквално една година след като розите бяха приети в този

продоволствен сектор, те обявиха фалит и сега започнаха масовите искания за подпомагане на декар, за обвързана подкрепа и т.н., което води до един сериозен дисбаланс, защото четейки само заглавията намериха се 3 милиона за подпомагане на розите. Намериха се пари за de minimis за розите. По същия начин ние искаме да кажем, че ние искаме 3 милиона за подпомагане на малините. Ние искаме de minimis за малините, защото сушата оказва неимоверно голямо влияние.

По този повод искам да се обърне сериозно внимание на това, което предлагаме вече от години, че в България има един прекрасен фонд, който се нарича Фонд „Тютюн“ и между другото той има финансов ресурс по-голям, подпомагайки една култура фонда за подпомагане на тази една култура „тютюн“ е по-голям от подпомагане на всички култури плодове и всички култури зеленчуци, ако трябва да направим сравнение.

Имайки предвид, че розите са една от техническите култури с важно емблематично значение за България, както е и тютюна, смятам че в това число може да се сложи и лавандулата, смятаме че този фонд за технически култури с важно и емблематично значение за страната може да обедини и тютюна, може да обедини и розите, може да обедини и лавандулата и те да си имат място в този фонд.

Всички останали, които са в продоволствения сектор да си бъдат отделно и подпомагането, както за производителите, така и за индустрията да бъде по този начин. Миналата година имаше 30 стотинки подпомагане за изкупуване на малини, а тази година няма. И колкото пъти сме подали заявления да бъде направено това във връзка и с COVID кризата, и с по-трудните доставки, казваме, че

няма пари, а в един момент за друг сектор има. Това е въпрос на по-силно лоби или на по-голяма нужда.

Ще дам един пример, който е при нашите колеги в Полша, там в една амплитуда между три и пет години има такива сътресения с производството на касиса. Касисът има малка цена и всички спират да гледат касис.

След три години няма касис и всички започват да засаждат касис, цената му става хубава и след пет години всички изкореняват касиса. Розата е едно трайно насаждение, на което жизнения цикъл плододана на втората и третата година, така че ако има сътресения и невъзможност за продажба на продукцията тези площи могат да се редуцират и в един кратък период след това да се възстановят и както говорихме именно с новите сортове, с новите изисквания, защото ние поглеждайки резултатите се оказва, че от 50 хиляди декара над половината са със сортове, които не са подходящи за производство на розово масло, и още повече тук пак говорим, че България изнася една суровина. Защо не започнем да говорим, че България ще изнася парфюми, а не розово масло, както е с пшеницата и както е с другите култури.

Така, че моето предложение, предполагам подкрепено и от останалите колеги от плодове и зеленчуци и от животновъдния сектор е, че продоволственият сектор трябва да си има своя приоритет и ние по тази причина казахме, че сме чувствителни производства, които в годините са недофинансирани и по този повод сега трябва да сме приоритет. Но вкарвайки под натиска на стачки и други неща един друг сектор ние утре производителите на канабис и те ще се натръшкат по магистралата и ще кажат: „И ние искаме държавна помощ. И ние искаме обвързана подкрепа. И ние искаме

много неща“. За това смятам, че това, което сме го казвали от три, четири години е съвсем резонно. Техническите култури с важно значение за страната да си бъдат в този национален фонд, който има изключително добри условия, а продоволствения сектор да си бъде продоволствен сектор, и както каза господин Джиков, като се получават средства трябва да имаме и обратна реализация на вътрешния пазар и на нашата трапеза от български продукти.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря, господин Гечев ще вземе отношение по трите интервенции направени до момента, след това е дам думата на госпожа Милтенова и на госпожа Андреева.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Малко да върна на практика горе долу разговора в рамките, всъщност ние не докладвахме държавните помощи, а докладвахме на практика стратегията.

Ще ви кажа няколко неща и ще затворя темата за помощите, защото не ѝ е тук мястото, а не заради друго. Всъщност – да, осигурени са 3 милиона, истината е, че нищо не е осигурено. Всъщност тази схема по отношение на преработвателите ние я заварихме с нотификация 3 милиона, така ли е? Така е.

Всъщност обаче схемата е такава каквато сме я заварили, ние нито сме я променили, нито можем да я променим постфактум, защото сезона свърши и това е проблемът. Аз ако бях нямаше да направя такава схема, защото тя е доказано неработеща.

В рамките на тези 3 милиона на практика ние обаче отворихме още една схема, която пряко да отива по отношение на земеделските производители. И понеже нашият кабинет на практика завари кризата в момента, в който беше назначен, ние нямаше какво друго да направим. Тоест ние направихме схема, която да отиде при

производителите на рози на базата на регистрите, които имаме, защото нямаме повече данни и аз съм съгласен, че схемата не е съвършена нито едната, нито другата. Но ще ви кажа малко неща, в никакъв случай не очаквайте от нас да противопоставяме един сектор на друг или да заставаме един сектор към друг.

Хубаво е, да знаем няколко неща специално за розите. Не е толкова проблем в национален мащаб като цялостен сектор.

Проблемът е локален проблем на трите под долини, включително и на парфюмерийната промишленост, но не най-значимият проблем, той няма да издаде парите на другите сектори. Но ще ви кажа какво се случи тази година и малко данни ще ви дам.

Световното производство на розово масло изобщо, изобщо в света годишното производство е някъде около четири тона и половина рядко достига пет тона. Това е, да си направите сметка за какъв пазар става въпрос – 4,5 тона.

България държи някъде около да кажем 60 % от него. Но произвежда като за 100 % от него. Тоест ние сме в свръх производство в сектора и това се наблюдава циклично в годините точно по начина, по който описа Божидар Петков. Става криза, съответно изкореняват се 20 хиляди декара рози, стигаме до нормалната норма 30 хиляди, цената се вдига и започва да се засажда пак, че в последните години прекалихме да ги засаждаме и наистина в неспецифичните им райони.

Това, което се опитваме да направим е наистина тази регулация, която можем да си я позволим в този сектор, защото пазара е ясен, ние имаме огромен пазарен дял от него. Ние с редица политики в България сме си направили други проблеми. Това, което каза госпожа Георгиева е точно обратното. Ние заварваме редица

политики как държавата е обучавала други държави и е засявала износ на посадъчен материал, включително и наука в трети държави, всъщност ние тази конкуренция на 40 % от сектора, който държи другия свят извън България сме си я създали ние.

Другите конкуренти на пазара, кои са? Турция разбира се, която в интерес на истината не прави чак толкова лошо етерично масло, но включително Афганистан, много са държавите включително арабски такива, тоест ние искаме да прекратим, тоест тази дейност, която държавата да създава собствената си конкурентна среда. Обратното е Таня, тоест ние искаме да я спрем, включително миналата седмица имаше две молби от други държави да окажем ние помощ през Института по розата включително за засяване на рози и това сме го спрели. Ние искаме това да престане, а не да го правим. Защото тук е правено.

Другото, което искам да кажа – защо искаме да правим стандарти? Тук не е въпросът на пари, да ви го кажа, не можем да подпомагаме с обвързана подкрепа розата. Тя не е в криза като другите сектори, ние сме в свръх производство. Не е възможно и Европейската комисия няма да ни разреши на практика. Тя не е в списъка на възможните култури, които да подпомагаме с обвързана подкрепа, такава дилема не стои и тя се подпомага обаче разбира се с директните плащания като всички останали култури, тоест тук това е ясно и няма да вземем парите на другите сектори. Но тези мерки ги мислехме на друга база, да много от другите сектори са в криза, но знаете, че не са похарчени повече пари отколкото са определени, просто ние не изхарчвайки едната схема отворихме и друга схема, такава и пак казвам, че нашето желание е също схемата за

преработвателите на практика да е различна с по-малък процент, но не можем да я променим и това ни е проблемът.

Пак искам да кажа следното нещо. Защо държавата трябва да застане със стандарт, включително и нямаше много данни какво влиза и излиза в държавата. Едни и същи фирми включително имат внос и износ на розово масло. Тоест ние разваляме включително и качеството на розово масло.

Държавата иска да застане зад сектора включително с промоции на трети държави и пак казвам, този сектор е много малък, за това включително държавата може пряко да ограничи нещата, защото ние държим 60 % от световното производство. Тоест тук имаме повече възможности за редакция, но искаме да го регулираме и тази стратегия е за това, тоест за да не се повтаря тази цикличност през седем години, в която ние всъщност да побъркваме и хората, и целите браншове и да мислим едни и същи неща. Напротив, тази стратегия слага нещата такива каквито ви ги казваме, и каквито всъщност и сектора ги потвърдиха, включително обаче да кажа.

Не завиждайте на розопроизводителите за 100 лева на декар, да някои от тях може да вземе пари без много да ги е заслужил, но нямаме други данни.

Трябва да се знае, че 40 % изобщо от розовите насаждения не бяха пипнати, тоест не са обрани. Няма какво да го правят. Има и дилемата, ако произведем много розово масло тази година ще балансираме пазара в следващите три, четири години, защото този пазар няма как да го наваксваме той изчезна една година, а запасите стоят. Включително обсъждахме мерки сходни на мерките по виното дали да не дадем пари за съхранение например на розово масло. Самите преработватели казаха да не го правим и, че

по-добре да оставим част от цвета да остане на полето финансирайки го, защото ако вкараме едни четири, пет тона розово масло на пазара извънредно ще сринем цената в следващите десет години.

За това тези мерки, които направихме ги казвам съвсем откровено на цялото ТРГ, открито без как да кажа страх от нещата, които сме правили, защото идеята на тази стратегия, отраженията ѝ включително в Стратегическия план да урегулира, да има механизми за урегулиране на сектора, които да не позволяват такива кризи. Защото тези кризи по статистика ги виждаме, че се повтарят, както всяка година циклично, така и на седем години средно по този начин, по начина, по който всъщност Божидар Петков описа и с това общо взето затварям темата.

Нека да не обсъждаме допълнителните мерки по отношение на държавните помощи, не това е идеята на ТРГ-то и как да кажа изпитвате ми и общата култура, всъщност не отговарям за държавните помощи като заместник-министър, но това няма и какво значение, всички заместник-министри сме за това в крайна сметка да си помагаме, ако не знаем нещата, работим заедно в крайна сметка.

Ако искате още нещо конкретно да попитате, или да предложите по самата стратегия или нещо от сорта, включително пак да кажа, че ще предстои допълнителна работна група, която в крайна сметка ще финализира цялата тази работа със стратегията, но ви запознах с основните рамки на нещата, които залагаме в цялостната стратегия и се надявам всъщност и на вашата подкрепа, защото това трябва да е елемент и от Стратегическия план, но трябва да се променят и закони в крайна сметка освен всичко останало с тази

стратегия, като ние ще набележим точките, които считаме, че трябва да се променят макар и да нямаме Народно събрание в момента.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Госпожа Милтенова, беше пожелала думата и след това госпожа Андреева моля за тематични интервенции.

Заповядайте, госпожо Милтенова!

МАРИАНА МИЛТЕНОВА: Благодаря.

Голяма част от нещата, които исках да спомена, господин Гечев ги каза, но аз искам да обърна внимание на това, че на практика това, което каза и господин Гечев и госпожа Андреева наблюдава се едно свръх производство на рози, едно увеличение на площите засадани с рози. Голяма част от тези розови насаждения, както и лавандуловите са създадени по програма. И тук наистина искам да се обърне внимание на това, че основният проблем е неправилното планиране, неправилното изпълнение на Програмите за развитие на селските район, САПАРД 2007-2013 г., 2014 – 2020 г., и на практика изпълнението на тези програми. Защото когато не са определени рамките, кои сектори да се подпомагат, колко да се подпомагат, как да се подпомагат, къде в кои райони да се подпомагат, се случва това, което се случва с розите и това, което на практика видяхме и свръх увеличение на площите с лавандулата.

И точно сега е моментът според мен, ние вече за съжаление пропуснахме 4.1 и 4.2 вече ги пуснахме за кандидатстване за прием на проекти, защото там отново не се определиха определени критерии рамки, в които кой да се подпомага, къде да се подпомага, какви приоритети да сложим и в крайна сметка в какви рамки тези производители, тези преработватели да бъдат подпомогнати.

Написах едно становище по този въпрос по мярка 4.2, господин Михайлов го каза, ние на практика нямаме анализа за преработвателните предприятия, а искаме да определяме някакви критерии и рамки за мярка 4.2 – кого подкрепяме? Защо ще подкрепяме? Какви приоритети имаме? Какви капацитети имаме в тази държава? Какъв производствен първичен сектор имаме за осигуряване на суровина за тези преработватели?

Говоря по принцип не само за розите, но важи за розите, за плодовете и зеленчуците, за месото, за млякото и за абсолютно всичко. И всичко това идва от грешното ни планиране и грешното изпълнение и прилагане на тези програми. Защото сега по мярка 4.2 нямаме ограничения и нямаме яснота кое е приоритет, дали ще подкрепяме още 200 месопреработвателни предприятия, които да бъдат създадени наново или още 300 млекопреработвателни предприятия или още 400 вино преработвателни предприятия. Всичко това трябва да бъде ясно и трябва да бъде рамкирано така да се каже, да бъдат определени индикаторите какво точно искаме да постигнем и какъв приоритет да получим. Защото наистина колегата Джиков е прав и Божидар Петков е прав, имаме едни чувствителни сектори, които се появиха така наречени в резултат на системата за единно плащане на площ от 2007 година, когато бяхме приети в Европейския съюз и подпомагането стана на тази база СЕП, еднакво плащане за всички сектори, по неволя и след много натиск и анализи стигнахме в следващия програмен период, че ще правим обвързана подкрепа. Да, но обвързаната подкрепа отново е небалансирано разпределена – 34 % за плодове и зеленчуци и 64 % за сектор „Животновъдство“. За сектор „Животновъдство“ нищо лошо, колегите са в тежко състояние и всички сме в тежко състояние, имат

и преходна национална помощ. И отново стигаме до въпроса – какво искаме да постигнем?

Искаме ли България да произвежда плодове и зеленчуци или да внася гумени домати оттук и там и да задоволяваме така да се каже интересите на едни търговци, които благодарение на 20 % ДДС доста добре се облагодетелстват, или искаме българското население да яде здравословни и чисти плодове и зеленчуци родно производство, или искаме да замърсяване околната среда, като транспортираме стоки на 2000, 3000 и 5000 километра да докарваме плодове и зеленчуци от Йордания, от Холандия и т.н.

В тази връзка аз си мисля, че трябва наистина да се помисли и за Стратегическия план и за приоритетите, които поставяме и критериите и акцентите за това какво искаме да постигнем и то ако сега не го направим, а ние мисля, че вече го изпуснахме двата приема 4.1 и 4.2, ако не го направим и в новия Стратегически план нещата не вървят добре и мога да ви кажа, че след 10 години сектор „Плодове и зеленчуци“ няма да има в България или поне ще бъде екзотично производство, така както твърдят нашите членове.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря, но много изказванията да бъдат тематични относно националната стратегия. Разбираме, че има много проблеми, за които имате наблюдения и опит свързани със секторите, за които сте отговорни, и с които работите, но темата на тази точка е Националната стратегия за розата.

Госпожо Андреева, заповядайте!

ГЕРГАНА АНДРЕЕВА: Благодаря ви, господин Събев.

Нямам наистина никакво намерение да се противопоставям с колегите, както казва Божидар Петков от продоволствения сектор.

Искам само да кажа, че розопроизводството и преработката са с над 200 годишна история в България и земеделската банка още 1906 година се е занимавала с розовото масло, разменяйки го за активи за България.

Така, че този сектор е с изключително социално и икономическо значение за страната ни и с цялото ми уважение, както винаги аз съм се отнасяла към всички колеги от другите сектори, смятам, че има място за всички под слънцето и на никой няма да вземем от дела, как да кажа, за сметка на малините да се облагодетелстват розите.

Изключително много хора са засегнати в тези култури, в етерично маслените култури и не само розопроизводство, но и лавандуло производството. Действително със сериозно отношение и внимание трябва да се гледа на техническите култури и в частност на етерично маслените култури.

Отварям скоба розовото масло не се влага само в парфюми, господин Петков, то се влага и в доста хранителни продукти. Има редица научни изследвания за приложението и биологичната стойност и на розовото масло, знаете и за лавандуловото и т.н., затварям скобата.

Благодаря на господин Гечев за това, което върна като обратна връзка по отношение на стратегията. Няма една дума в изказването Ви, с която аз да не съм съгласна. Факт е, че вие заварихте това, което заварихте, просто държах да отбележа, че така

както приключиха нещата към 4 юли 2021 година за съжаление в момента берем плодовете на неприложимостта на мерките.

Напълно съм съгласна, факт е, знаете цифрите, знаете пазара, знаете дела, знаете проблема, наясно сте с това, че трябва да се балансира, че не трябва да имаме тази цикличност.

Така, че работата ни и намерението и положените от Вас усилия в посока на създаването на Национална стратегия е абсолютно адмирирана от нас и подкрепяна, както от розопроизводителите, говоря от тяхно име имам дадената дума от господин Николов, така и от преработвателите. Благодаря.

И по отношение на това, което каза и госпожа Милтенова съгласна съм, трябва наистина да се направи и да се обвържат различните инструменти, с които земеделското министерство оперира. За съжаление и в 4.1 и в 4.2 не стана ясно сега кой ще подпомагаме действително.

Аз и на срещата, на кръглата маса в Чирпан и на господин Събев му казах тогава, че в 4.2 не трябва да се включва помощ и да бъдат допускани проекти за създаване на нови дестилерии. Имаме достатъчно преработвателни мощности.

Трябва да се насочат средствата в мярка 4.2 към вече създадени преработвателни мощности, за тяхната дигитализация, за тяхната автоматизация, за попълване и подновяване на парка от трактори и т.н. Същото се отнася и за 4.1, не трябва да бъдат стимулирани създаването на нови насаждения, не трябва едни хора, които искат да създадат насаждения да го направят просто, защото ще получат ще получат едно финансиране. Трябва да бъдат насочени средствата към вече създадени такива насаждения и към земеделски стопани, чиято суровина се изкупува, преработва и реализира.

Така, че наистина съм съгласна с Мариана Милтенова, подкрепям напълно и Таня Георгиева и господин Явор Гечев, както ви казах, благодаря за това, което изложихте като информация.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря, госпожа Венета Янева беше заявила изказване, но доколкото разбирам тя изразява подкрепа за казаното от госпожа Милтенова.

Господин Петков!

БОЖИДАР ПЕТКОВ: В допълнение в полза на нашите колеги розопроизводителите за една допълнителна държавна помощ, ние сме наясно, че...

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Ако може изказването да е тематично за стратегията.

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Да се включат в „Училищен плод“ продуктите от рози.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Добре, благодаря за това предложение.

Други заявки за изказване не са направени, така че мисля, че можем да приключим тази точка от дневния ред.

Настъпи време и за почивка, но практически следващата точка беше обсъждана, беше обсъждана и по-напред.

Предлагам, колеги сега да направим наистина тридесет минутна почивка, по-скоро четиридесет минутна почивка в 14.00 часа отново да се видим с акцент от тази част от дискусиата, визията за прилагане на социалната условности.

Благодаря Ви, за активното участие досега и ще се видим след четиридесет минути.

(Следва почивка от 13.20 часа до 14.00 часа)

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪББЕВ: Здравейте, колеги!

Добре дошли отново на втората част от днешната среща.

Точка 5 - всъщност беше обсъдена и беше представена от господин Гечев и мисля, че бяха разяснени мерките, които ще бъдат предприети от министерството в близките седмици.

Премаваме към разглеждане точка 6 от дневния ред.

Точка 6

Дискусия относно визия за прилагане на социалната условност в рамката на следващата обща селскостопанска политика.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪББЕВ: Визия за прилагане на социалната условност, което е новост практически в рамките на договореността. Визията относно прилагането на тази условност ще представи госпожа Аделина Стоянова – директор на дирекция „Директни плащания“.

Заповядайте, госпожо Стоянова!

АДЕЛИНА СТОЯНОВА: Благодаря, господин заместник-министър, добър ден колеги!

Темата, която остана като последна е записана като последна в дневния ред, но в никакъв случай не е нито маловажна, нито за подценяване още повече, че това е тема, която за първи път се поставя във фокуса на Общата селскостопанска политика. И това, което трябва да кажем е, че тя се появи след като беше постигнат общият подход между държавите членки през октомври миналата година, и след като ние приключихме последната серия от разговори и представяния в рамките на тематичната работна група.

Така, че тази тема е нова за Вас, ние работихме доста по темата в последните няколко месеца, тъй като тази тема заедно с процента за екологичните схеми, таваните и намаленията на плащанията и преразпределителното плащане беше един от въпросите, които се дискутираха докрай в Съвета на министрите и предизвикаха много сериозен дебат между държавите членки, Комисията и Парламента.

В първоначалното съобщение на Комисията през 2018 година тази тема не се коментираше, не се коментираше и на по-късен етап, когато се разглеждаха детайлно отделните членове на регламента за Стратегическия план, но в рамките на триалогоа знаете когато на масата на преговорите седнат трите страни – Съвета, Комисията и Парламента, започват разговори по всички теми, които не са намерили отражение в общия подход, или които по една или друга причина остават за разглеждане в рамките на тези триалози.

Една от тези теми беше и темата за социалната условност или социалното измерение на общата селскостопанска политика.

Решението, което в момента е част от постигнатото предварително споразумение представлява един доста по-изчистен вариант на първоначалните предложения по отношение на прилагането на социалната условност, които се движеха в различни посоки, от това Комисията да прави инспекции в държавите членки по отношение на прилагането на трудовото и социалното законодателство и да дава препоръки съответно и планове за действия на държавите през това социалната условност да бъде част от дейността на службите по Съвети в земеделието, които да консултират земеделските стопани по трудово правни и социални въпроси. До последния компромисен вариант, който е част от общия

компромис социалната условност да бъде прилагана като вид условност и чрез социалната условност земеделските стопани да бъдат контролирани по отношение на спазването на трудово правните норми.

Тук е мястото да кажем, че въвеждането на тази норма по отношение на социалната условност не представлява ново законодателство, не представлява и никакви допълнителни изисквания по отношение на земеделските стопани.

Това са дейности, които те така или иначе извършват, като работодатели и като хора, които наемат работници в селското стопанство, като през целия процес на преговорите всички държави членки включително и България настоявахме за ясни и прозрачни правила и определяне на ограничен брой трудово правни нормативни актове, които да бъдат проверявани и контролирани от компетентните за това институции в държавите членки. В България това е Главна инспекция по труда заедно с нейните подразделения.

По повод на цялата комуникация около въвеждането на социалната условност ние проведохме доста интензивни разговори с Главна инспекция по труда и искахме да разберем каква е тяхната структура, как извършват проверките, по какъв начин избират бенефициентите при нас в случая, а при тях всеки един работодател, така че той да попадне в извадка за проверка.

В крайна сметка се оказва, че начинът, по който Главна инспекция по труда извършва проверките и въобще контролира спазването на това секторно законодателство много наподобява кръстосаното съответствие и за това така правим една малко косвена аналогия с кръстосаното съответствие и социалната условност като такава.

Съвсем в началото обаче трябва да кажем, че това социално измерение се поставя за първи път в рамките на Общата селскостопанска политика, която има и един социален ефект по отношение на това земеделските работници и хората, които се занимават с производство на земеделска продукция да работят при едни нормални условия, нищо по-различно от това, което се изисква във всички останали сектори.

Съгласно общият подход, общото споразумение, което беше постигнато на Съвета на министрите последният в края на месец юни, за въвеждането на социалната условност има определени два периода, първия период е 2023 година, когато тя може да бъде въведена доброволно от държавите членки, които имат готовност за това и задължително въвеждане за държавите членки от 1 януари 2025 година.

Тази двустепенна скала по отношение на времевия период за въвеждане на социалната условност е обусловена от различната готовност на държавите членки за това да могат да приведат в съответствие своите структури за прилагането на този инструмент към Общата селскостопанска политика и съответно да имат достатъчно време за да комуникират със съответните компетентни институции, методиките за извършване на проверка, отделните елементи на социалната условност, както и процентите, които биха били наложени върху плащанията на земеделските стопани при неизпълнение на някои от критериите свързани със социалните условности. Като цяло законодателството, което подлежи на проверка и това, което биха проверявали националните компетентни органи е разделено в три части, които са обособени от прилагането на отделни членове, ограничен брой актове в директиви.

На първо място, това е директива № 1152/2019 г., която е свързана с наемането на трудовия пазар. В общи линии членовете, които са включени в тази директива не представляват нищо по-различно от това, което се прави в момента. Изискването е хората, които са заети за работа в сектор „Земеделие“ да имат трудови договори, които да бъдат сключени в писмена форма.

Предмет на този трудов договор да бъде конкретната дейност, която е в областта на земеделието и трудовия договор да бъде предоставен в рамките на първите седем дни от започване на работа.

Съгласно националното законодателство знаете всички, които сте работодатели и наемате работници за своята земеделска дейност, следва да спазвате изискването за предварителна регистрация на трудовите договори в Националната агенция по приходите, така че априори това изискване се изпълнява в България и има начин, по който автоматично да бъде проверено от контролиращите институции.

Друг член, който ще се прилага по отношение на тази директива свързана с наемането на работа е при промяна на трудовия договор по отношение на длъжността или по отношение на времевия период, за който този договор е сключен това да става в писмена форма.

Това е транспонирано в нашето законодателство и така или иначе се прави, нищо ново и нищо по-различно от това, което правите в момента.

По отношение на условията за минимална предвидимост на заплатата изискването е в трудовия договор да бъде включена сумата на трудовото възнаграждение, което се договаря между работника и работодателя. Така или иначе това е реквизит на трудовия договор. Той задължително присъства като елемент на този договор и не представлява допълнителна тежест от страна на работодателите.

Един последен член от тази директива, който ще проверяват инспекторите това е провеждането на инструктаж на работниците преди започване на работа.

Знаете, че всички работодатели поддържат съответните книги за първоначален и периодичен инструктаж, така че изискването е преди започване на работа самия работни да бъде инструктиран за неговите задължения. Дотук от транспонирането на тази директива през националното законодателство не се въвежда нищо допълнително, което да бъде в тежест на работодателите и нещо, което така или иначе да не се прилага и към момента по отношение на сключването на договорите.

Втората част на социалната условност представляват правилата за здраве и безопасност. Това е директива № 89391, в която са изброени конкретни членове, които са свързани единствено и само със създаване на здравословни и безопасни условия на труд, като те определят задължението на работодателя да гарантира здравето на работниците и безопасността на неговата работа, като общо задължение на работодателите е да предприемат мерки, които са необходими за безопасността, защита и здравето включително и предотвратяване на рискове от трудови и професионални злополуки, както и предприемането на защитни и превантивни услуги

работниците да бъдат с подходящо за дейността, която изпълняват работно облекло със защитни и предпазни средства, всичко което така или иначе в момента се прави от страна на работодателите и всичко, което е предмет на работата със службите по трудова медицина и контролиращия орган Главна инспекция по труда по отношение на спазване на здравословни и безопасни условия на труд.

Третата серия мерки, третият пакет мерки, който е предмет на социалната условност това е работното оборудване. Като цяло те транспонират изискванията на директива № 104/2009 в четири члена, които се прилагат по отношение на социалната условност и те са свързани основно с това преди започване на работа да бъде направена пълна инспекция на работното оборудване така, че работникът да работи в една здравословна и безопасна среда, което разбира се е задължение на работодателя по отношение на оборудването и по отношение на всички правила за безопасна работа с това оборудване.

Като цяло всички правила, които са насочени към социалната условност са в защита на работника в посока създаване на здравословни и безопасни условия на труд и създаване на предвидимост по отношение на неговите трудово правни взаимоотношения с работодателя в случая фермера. Това е по отношение на текстовете, които в момента са разписани в постигнатото предварително споразумение в регламента за Стратегическите планове.

Какво следва оттук напред.

Първо, следва приемането на базовия акт, който така или иначе все още се дооформя с технически подробности.

Приемането на делегирани актове, които в никакъв случай няма да доведат до увеличаване на административната тежест, както и до добавяне на нови изисквания, различни от тези, които са включени в базовия акт, след което предстои доста работа на национално ниво.

Това, което трябва да свършим на национално ниво е със службите, които се занимават с контрола на здравословни и безопасни условия на труд, както и с Главна инспекция по труда да проведем активна комуникация по отношение на Методиката за определяне на проверките, определяне на степента на нарушенията, както и процента на санкциите, които ДФ „Земеделие“ трябва да налага върху директните плащания на бенефициенти, които се явяват работодатели за неизпълнение на някои от посочените изисквания.

Говорейки в посока определяне на процент на несъответствие трябва да имаме предвид основното, което стои в хоризонталния регламент, че всички санкции трябва да бъдат с превантивен характер и в никакъв случай да не водят до създаване на прекомерно висока степен и тежест на нарушения, които по същество не биха представлявали сериозен риск за здравето и безопасността на работниците.

Това, което бихме искали да ви кажем и да знаете предварително, че в никакъв случай социалната условност не трябва да се приема като форма чрез, която Главна инспекция по труда ще търси начин, по който да санкционира бенефициентите напротив, нашата роля е да създадем достатъчно предпазни и предварителни механизми, да създадем достатъчна информираност в земеделците като работодатели, че службите по Съвети в земеделието, за

изискванията, на които те трябва да отговарят, и които трябва да спазват като работодатели спрямо своите работници.

Не на последно място, трябва да отчетем и важната роля по отношение на българските селскостопански работници, които работят не само на българския, но и на международния пазар в областта на селското стопанство, като един защитен механизъм за това, че правата, задълженията, както и на работодателите, така и на работниците, следва да бъдат гарантирани по един достоен начин и защитени през съответното законодателство.

Това е съвсем накратко всичко, което до момента знаем за социалната условност и визията му като както бихме могли да я приложим през периода 2025 година.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря, госпожо Стоянова за направеното експозе.

Има въпрос в чата, никой не е премахнат от нашата страна по някаква техническа причина явно се е случило нещо.

Господин Караколев, не знам защо не е сред нас, но разбира се е поканен да се присъедини.

Колеги, ако някой има желание да направи коментар да заяви това в чата и по реда на заявките ще бъде предоставена и възможност за поставяне на въпроси или правене на коментар.

Има един въпрос от „НОКА“ защо е премахнат господин Караколев, от наша страна никой не е премахнат, не знам на какво се дължи, може би има технически проблем с връзката, но той може да заповяда без никакви проблеми и да се присъедини отново към заседанието.

Госпожо Симеонова, заповядайте!

АЛБЕНА СИМЕОНОВА: Във връзка със заетостта в земеделието не знам до каква степен сте запознати, но в продължение на цяла година от името на 20 асоциации предимно от чувствителния сектор няколко пъти се обръщаме към Парламента, към Министерството на труда и социалната политика, както и към Министерството на земеделието, храните и горите, оказва се, че това недоразумение да се увеличи срокът на договор на 12 месеца, който беше преди девет месеца, всъщност продължава да стои така и да ни засяга с пълна сила. Вие знаете, че повечето случаи в земеделието и най-вече в чувствителните сектори необходимостта от заетост е някъде от началото на месец март, края на февруари, началото на март до края на октомври.

Преди време тези взаимоотношения между нас и законодателството бяха урегулирани по този начин, че имахме възможност да наемаме работниците на девет месеца. След това в следващите месеци те отиваха на борсата за два или за три месеца и от началото на февруари и март отново ги наемахме.

Оказа се обаче, че с това законодателство, което е променено преди две години нещата не могат да се върнат назад, а ние в тази ситуация на пандемия в продължение на година и половина много сериозно пострадахме. Защото не можеш да освободиш работниците, те ще заминат разбира се и ще отидат някъде другаде да работят, ако ги освободиш, а едновременно с това сме задължени да плащаме осигуровките им по време на декември, януари и февруари месеците, които всъщност нямаме възможност да създаваме никаква заетост.

Оказва се, че Министерството на земеделието трябва да проведе кореспонденция с Европейската комисия по този повод,

защото Европейската комисия виждате ли била забранила ние да се възползваме от мерките, които Министерството на труда предложи. За нас нямаше 60/40, нямаше 80/20, нямаше мярка „Запази ме“.

За това колеги във връзка с тази точка моля ви предприемете необходимите мерки, за да може тези работници да работят при нас девет месеца и след това в зимните месеци да отиват на борсата и ние както останалите засегнати да имаме възможност да се възползваме от тези мерки, които с пълна сила важат най-вече за земеделието.

Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря за този коментар госпожо Симеонова. Други въпроси и заявки за думата не виждам.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Ще взема отношение, ако няма други въпроси. Госпожо Симеонова много важен въпрос поставяте. Аз даже ще го разширя.

Имам опасение от начина на прилагане на мярката, тоест ние трябва да сме много внимателни и деликатни по отношение на сектора и тук точно как и на каква база ще се прилагат всички изисквания, включително без да поставяте въпроса, но ние мислим включително и за преосмисляне или разширяване на обхвата на едnodневни договори и т.н., тоест този механизъм, който в момента не работи нямам предварителния анализ дали това ще създаде цялостни допълнителни проблеми.

Според мен, ние много внимателно трябва в етапа, в който изготвяме Стратегическия план със самите мерки на въздействие разбира се ще направи не просто необходимите запитвания, а и срещи включително със социалното министерство по начина на прилагане на наредбата и разбира се всичко, което може да бъде

изключено или да се направи като изключение по отношение на сектора ще бъде направено поне от наша страна, всички постъпки, защото моето лично опасение е, че това не трябва да се превръща в поредната много тежка административна тежест, която на практика всички ние можем да понасяме. Тоест отворени сме пак да кажа за всякакъв тип предложения и имам вече такива от различни браншови организации.

Мога да ви уверя, че много внимателно с тази тема на практика подхождаме. Слагаме я на масата за обсъждане, включително по отношение и на други министерства, с които ние трябва да проведем съответните разговори, включително и да направим неща, включително в законодателството, ако е необходимо защото тази тежка административна тежест не би трябвало да попречи на земеделските производители, а може да се окаже, че ще попречи. Но това, което мога да ви кажа е, че внимателно четем всички задължителни текстове и не смятаме да ги допълваме с нищо допълнително като свръх условия по отношение на тях, напротив търсим варианти при тълкуването на прилагането, тоест да изключим дори определени неща, за които мислим, че можем да имаме основанието за тях.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Господин Костадинов пожела да вземе думата, заповядайте!

КОСТАДИН КОСТАДИНОВ: Ние също сме обезпокоени от тази точка по социалната условност и не за друго, а заради изискванията някои изисквания и то по точно по втора точка - правила за здраве и безопасност, които по принцип в законодателството доста са разширени и аз ще ви дам примери: без

работно облекло хванат работник – акт, нарушение на трудовото законодателство и много други.

Кое е важно за нас?

По първа точка, трудови договори – да, нека всички да имаме трудови договори, нека всичко това да се спазва. Много е лошо наши сънародници или хора в страната, които работят без трудови договори и се нарушават правата им.

Работното оборудване също, то е едно от изискванията за безопасните условия за труд, но правилата за здраве и безопасност там има неща, които са много детайлни и трябва много внимателно да се пипа и да се гледа какво се приема, защото всички ще бъдем нарушители в тази посока.

Благодаря Ви.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪББЕВ: Благодаря, господин Костадинов, както казах и в експозето по-рано всъщност социалната условност предстои да влезе в сила като задължителна такава през 2025 година на 1 януари, тоест има няколко години, през които могат и трябва да бъдат използвани точно за това адаптиране на съответното законодателство, комуникация със съответните органи, които ще отговарят, както и за проверките, така и за оценка на условията и на труда, работно оборудване, здраве, безопасност и т.н., така че има време разбира се и минута не може да се губи за това, тъй като това е нововъведение в Общата селскостопанска политика, но вярваме, че замисълът, тоест идеята, която е да се гарантират добри и достойни условия на труд на работещите в сектора са нещо, което е в интерес и на българските земеделски работници.

Заповядайте, госпожо Василева!

СВЕТЛА ВАСИЛЕВА: Здравейте, господа заместник-министри, естествено, че ние трябва да подкрепим, защото няколко десетилетия се борим за тази социална обезпеченост на заетите не само на наетите работници, но и на земеделските производители.

Така, че ние сме доволни и това е победа за представителите на работниците и служителите, естествено адмирации заслужава Европейската ни федерация, която направи всичко възможно да се случи това и най-вече с много усилия, с много голяма диалогичност с Европейския парламент и вие видяхте, че Европейският парламент, неговите представители най-много настояваха да бъде включена макар и от 2025 година.

Първо, искам да поздравя госпожа Албена Симеонова, която настоява за тази промяна в Кодекса за социално осигуряване, защото тя иска да има постоянна работна ръка, което е най-доброто разбира се класическият трудов договор е най-добре приет от всеки работник. Но Кодекса за социално осигуряване се приема в Парламента и да се надяваме, че тези депутати, които сега влязат независимо от такива ограничения, които на мен не са ми известни, от Европейската комисия, след като искаме да имаме една устойчива работна сила, може да се направи промяна и в Кодекса за социално осигуряване. Даже преди 2001 година, ако помните сезонният работник работеше само шест месеца и след това вече получаваше обезщетения.

Естествено това са промените в тези двадесет години. Аз не виждам какво може да ни учуди, след като вашият представител на Министерството на земеделието представи тези три директиви, които не са нищо повече от Кодекса на труда, от Закона за

здравословни и безопасни условия на труд, който всеки работодател трябва да познава.

Нищо ново няма в нито един от тези ключови документи. Те така се споразумяха, тези три директиви да бъдат приложени и това, което и досега в България се спазва надява се, че се е спазвало при тези работодатели, така че няма нищо ново и нищо учудващо, просто трябва действително да имаме контрол и естествено, че единият работодател спазва трудовото законодателство, другия плаща на джоб или го осигурява само на четири часа, защото ако погледнете справката на НОИ и на НАП с учудване ще видите, че над 23 хиляди ги осигуряват, които са ниско квалифицираната работна ръка ги осигуряват на четири часа, какво означава това? Какви права ще имат те? Каква пенсия ще получат? Какви болнични ще получат?

Така, че контролът е необходим.

И нещо друго вие знаете, че в този втори програмен период се компенсират разходите за труд и осигуровки. Ето ние естествено само там виждаме регламентираната работна ръка. Това, че един спазва трудовото законодателство, а другия плаща на джоб, мисля че това е нелоялна конкуренция и ние трябва да се борим с нея.

Така, че има практика на Разплащателната агенция, как се доказват тези разходи, които прогресивно се увеличаваха, но няма време сега да ви ги цитирам по години, защото ние ги следим и от 33 милиона стигнаха 169 милиона, за покриване на разходи на труд и осигуровки. Така, че тези неща са необходими и това са правата на работниците и социалната обезпеченост е изключително необходима в тази политика на Европа.

Благодаря ви.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Госпожо Василева, искам да взема отношение, ние често сме си говорил с вас по отношение на това и благодаря ви, че отворихте темата по този начин.

Трябва да кажем няколко неща предварително и с господин Костадинов предварително сме коментирали не един път социалната условност. Всъщност многобройните репортажи включително в български и в европейски медии по отношение на български работници, които живеят в първобитни условия в западни държави, без граждански договори, без кой знае какви социални придобивки всъщност са основната причина за създаването на тази социална условност, тоест не толкова колкото нашите неща. Това първо.

Второ, Европа подхожда по следния начин и аз съм го казвал и в може би в няколко интервюта. Това трябва да се разглежда наистина в контекста и на приспаданите от таваните включително на Фонд „Работна заплата“ грубо казано или на практика на всички социални разходи, включително и данъците за сметка на работодателя. Защото от една страна на практика Европа казва изсветлявайте, съответно сектора и това директно на практика ще бъде оценено от европейските финансови инструменти.

От друга страна, е хубаво, че ние всъщност и в момента имаме проверки, Вие сте права това не е нищо ново освен прилагане на Кодекса на труда. Опасенията са обаче, че някой път когато влезнат инспекторите проверяват съвсем други неща и по съвсем други начини и често се получава дисонанс във всички неща, защото ние наистина знаем, че имаме и проблеми с временната работна ръка, с начина, по който тя се отчита и как да кажа и не бяха възприети

включително и добрите практики, които всъщност ние създадохме заради прецедентите.

Права е госпожа Симеонова, ние не взехме нищо по отношение на гаранционните фондове с COVID-19 освен специализираните мерки по COVID, които не повлияха кой знае колко много.

Въпросът обаче е тази работа да я направим наистина така, че всъщност нормалните, стандартните и как да кажа добронамерените производители да не трябва да имат свръх условия, а да признаваме това, което правят и ако съумеем да го направим, като политика всички ние пак казвам заедно идеята е хем да имаме социална условност, хем това да повлияе на практика на добросъвестните в признаването им на социалните разходи и таваните, хем обаче да имаме методика и да знае всеки земеделски производител на базата на какво ще го проверяват и то като кръстосана проверка всяка година.

Хубавото поне е, че сега ще знаем какво точно ще проверяваме и ще имаме методика да знаем точно какво ще проверяваме, защото в момента на практика голяма част от земеделските производители влизайки агенцията в техните стопанства всъщност не знаят какво ще проверяват и проверяват редица други неща, които не са точно свързани с тези приоритети.

Така, че това ми е на практика опасението и как да кажа малко с оптимизъм гледам на цялата работа, защото ако си свършим наистина както трябва работата на практика ще автоматизираме процеса дори ще намалим глобите пак казвам, но ако си свършим както трябва работата.

При това, че наистина ще трябва да пипаме и включително законодателството, пак казвам включително усъвършенстване на законодателството по отношение на временната работна ръка, включително и на краткосрочни умишлено не употребявам думата „еднодневни“, а „краткосрочни“ трудови договори при ограничена база, знаете книжки здравни и всички такива неща, тоест там наистина е хубаво да поработим, като пак казвам, този подготвителен период, който ви каза заместник-министър Събев всъщност ние можем да го използваме пълноценно, включително със съществуващите данни, които имаме вътре в ИСАК да кажем, можем да правим симулация по отношение включително на проверките и в този подготвителен срок мисля, че стана дума и в предишните точки включително и по отношение, както на обученията, така и на отговаряне на всички тези условия. Тоест, ако всички това го направим заедно и го постигнем мисля, че по-скоро ефектът ще е положителен, отколкото отрицателен.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: От НОКА е направено желание за интервенция, тоест за изказване, не се е идентифицирал.

Заповядайте господин Колев!

СИМЕОН КАРАКОЛЕВ: Искам в случая да изразя подкрепа за това, което каза господин Гечев, но и още нещо, на база на този анализ, който той подготвя в момента за таваните оттам той ще добие една представа колко много стопанства малки има такива, които са отдалечени от областни центрове, на които ще им бъде трудно да регистрират еднодневни договори. Още повече, че там се ограничава самата работна ръка.

В голяма част от животновъдните стопанства работят хора, които не се съобразяват с никакво законодателство и на тях им

е все тази, дали ще подпишат трудов договор, дали днес ще те пуснат предизвестие и утре ще си тръгнат.

В един момент да не стане така, че един изряден, в смисъл като казвам изряден добросъвестен имам предвид животновъд, в случая фермер ще страда заради някакви въобще недобросъвестни и аз пак казвам, че тук говоря за една такава прослойка хора, за които законодателството е последна грижа.

Това трябва да се анализира много внимателно.

Трябва този подготвителен период евентуално да бъдат съобразени всички тези недостатъци, ако говоря за такива и пропуски които държавата в годините е допуснала за квалификацията, за образоването на тези хора.

Това искам да добавя, защото темата е много сложна, но също така в случая подкрепям много това, което каза господин Гечев, защото той е точно в контекста на всичко това, тоест на действителността. Това исках да кажа, благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря, други желаещи да изкажат отношение по темата?

Госпожо Попова, заповядайте!

ЯНКА ПОПОВА: Исках само да продължа мисълта на колегата и да не разкъсваме дискусиата. Другото, колеги което трябва да си кажем, всичко което каза Караколев е така, ние като животновъди наистина работим с една прослойка, която е страшна.

Всичко по читаво и заради тази не достатъчна външна конвергенция замина за други държави. Ние имаме огромен проблем с работната ръка в страната. Наистина останаха хора, нито се води, нито се кара, страшно нещо. Днес е тук, утре тръгва, абсолютно неконтролируеми хора.

Имаме огромен проблем с работната ръка, това сега е извън темата, но трябва много да мислим в тази посока, защото особено в пролетно летните сезони, когато всички заминават за чужбина, тук вътре в страната ние започваме да се борим едни с други, зеленчуци, овошки, животновъди.

Става нещо страшно от липса на работна ръка. Трябва от години го мислим да работи в посока внос на работна ръка, защото и с тези подпомагания, които и външната конвергенция никак не върви толкова добре. Западните държави вземат нашата работна ръка, виждаме на какви условия работят хората, но ние тук в страната тези, които искаме да работим изнемогваме от липса на такава.

Това е, което исках да кажа.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря, заповядайте госпожо Милтенова!

МАРИАНА МИЛТЕНОВА: Голяма част от това, което каза Янка Попова щях да говоря за него, но наистина мисля, че трябва да се помисли имаме остър недостиг на работна ръка и много е хубаво социалната условност е чудесно нещо, стига да имаме към кого да я прилагаме и как да я прилагаме. Защото, ако започнем да я прилагаме само към работодателите и това, което каза Янка Попова на практика този контингент работници, с който работим ние, категорично ни отказва да подписва понякога договори, трудови договори. Ти си принуден за да можеш да си спасиш реколтата при всякакви условия да го вземеш за час, два, три, пет или един ден, но трябва да го вземеш. Ти се уязвим от всички страни.

В конкретния случай работодателят е под ударите на закона, в същото време или трябва да остави продукцията на полето, или да рискува да бъде наказан и да бъде санкциониран. И това,

което получи като санкция след това изобщо да не може да покрие приходите, които е получил, ако изобщо получи някакви приходи.

Аз много пъти съм говорила и го казвам имаме случаи, в които поради липса на работна ръка продукцията остава на полето не прибрана. При най-голямото и добро желание осигурен пазар, налична продукция и т.н.

И в тази посока според мен, преди да стигнем до социалната условност 2025 година да я прилагаме да помислим и да намерим решение как да осигурим тази работна ръка в тази държава за да можем да работим.

Много пъти съм го повтаряла, нека да не се повтарям отново, ние загубихме нашата работна ръка, защото ние не можем да плащаме на нашите работници.

Ние не можем да плащаме на нашите работници така, както могат колегите от старите държави членки, защото те работят на базисно плащане на стопанство, а ние сме на СЕП и за нашите сектори, които сме плодове, зеленчуци и животновъдство ние не можем да им осигурим достойно заплащане, поради финансови причини.

И в тази посока много пъти сме апелирали и сме говорили за субсидирана заетост, за някакви форми за подпомагане на работниците, за плащането в нашите сектори и моля наистина да се помисли с Министерството на труда, господин Гечев ги знае тези неща, инспекцията не знам, програмите или по какъв начин да се реши въпросът със заплащането, с осигуряването на доход на земеделските производители, които да могат да осигурят и достойно заплащане на наетите работници, и тогава наистина, ако те не изпълняват съответните си изисквания по закон да бъдат

санкционирани, в противен случай просто сме принудени, или си под ударите на закона, или оставяш продукцията на полето, или се отказваш да работиш и в крайна сметка заминаваш извън България и ти. Оставяш градини и заминаваш.

Това е, което исках да кажа. Напълно подкрепям това, което каза Янка Попова.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря, госпожо Милтенова. Госпожо Андреева, заповядайте!

ГЕРГАНА АНДРЕЕВА: Здравейте колеги отново, бих искала да се присъединя към изложеното от колегите към момента, и да направя две предложения във връзка с огромния проблем с работната ръка.

Това, което беше прието и изключително много ни помогна на всички сектори по време на извънредната епидемиологична обстановка беше превръщането, тоест разрешаването на едnodневни договори да бъдат многодневни.

Това изключително много облекчи работодателите, които наемаха работници в сезонната заетост визирам и брането на рози.

За съжаление след края на обявената епидемиологична обстановка тази възможност спря да съществува, а би могло да бъде коментирано с Министерството на труда и социалната политика тя да се превърне в постоянна мярка, а не във временна, както беше само за извънредната обстановка. Това е едното предложение.

Другото е, знам че това звучи не политически толерантно, но ние и на Съвета за тристранно сътрудничество сме излагали това свое предложение трайно безработните, които получават социални помощи без да имат свидетелство, освидетелствани от ТЕЛК, без да имат трайни физически увреждания или други обструкции, които да

ги възпрепятстват да полагат труд да не бъдат ангажирани само с полагане на обществен труд, тоест с метене на несъществуващи улички в малките населени места, а да бъдат казвам задължени, защото като се чуе задължение едва ли не ще ги караме с вериги, не а да бъде обвързано получаването на помощи през цялата календарна година с ангажираността да полагат труд в селското стопанство независимо в кой сектор, поне за два месеца в годината, особено в най-трудните май, юни или август, когато започва да се берат ягоди, малини, рози, пипер да се разсажда и т.н., защото ние в момента буквално се борим за работници помежду си.

Така, че усилията с МТСП в тази посока апелирам МЗХГ да продължи работа и каквото е необходимо от наша страна смятам, че всички тук колеги, които сме ще се съгласим, ще го подкрепим. Това исках да предложа.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря, госпожо Андреева.

Други заявки не виждам към момента за отношения по въпроса със социалната условност.

ЯВОР ГЕЧЕВ: Последно и да затворим темата. Ще ви кажа няколко неща, въпреки че 2025 година изглежда далеч, но въпреки това ще се помъча малко да разсъждавам на глас и да ви насоча включително мислите, за да може да искаме заедно нещата.

Един от много добрите примери наистина е, в кризата на COVID-19, когато едnodневните договори се превърнаха в многодневни такива и всъщност това показва изключително много добра практика.

Ние се опитахме да намерим вратичка в законодателството да продължим тази практика, включително с колегите от социалното министерство, но не можеше, защото тези

договори можеха да действат само и единствено по отношение на обявяването на бедственото положение по специалния ред. Но тази добра практика трябва да продължи и да търсим варианти за нея, това първо.

Второ, наистина трябва да се помъчим да отсеем добросъвестността на всеки земеделски производител в традиционното правене на нещата по Кодекса на труда, но да признаем, че има и една група, която каквото и да правим тя не ги иска, самата група не ги иска, тоест когато съответно работника отказва да подписва договори, включително здравни сертификати, включително не постоянна работа и т.н., мисля че трябва да мислим със социалното министерство варианти, в който през електронен портал, съответно работодателя да прави този тип неща и то на няколко дневна база, включително да мислим по отношение вместо осигуровки, които трябва да се плащат и удържат тип застраховка например здравна, за да може да съществува този вариант.

Да разчупим малко мисленето и да използваме това време няколко години и да изчистим тези неща, защото наистина ако влезнем при тази законова база и тази действителност на работниците вътре в социалната условност тя ще предизвика определени проблеми.

Мисля, че както със синдикатите, така и с работодателските организации, включително и със социалното министерство можем да търсим варианти, като заявявам готовност от името на сегашния кабинет в Министерството на земеделието, да сме активната страна в този диалог, не просто да питаме може или не може, а да се опитаме да разработим различни варианти, които да ги предложим на социалното министерство, разбира се с опита пак

казвам и на синдикатите и на работодателските организации, за да може наистина този проблем първо да го дефинираме, да го разделим от общата картина и да се опитаме частично да го решим.

Иначе със сегашните инструменти ние няма да можем да го решим и след, което съответно пак казваме по формулата, която вече се разбрахме и с браншовите организации, и с обучителните програми, които можем да направим така или иначе, всъщност това да не създава допълнителни проблеми, тоест това е моето не просто разсъждаване на глас, а как да кажа насока и предложение как да действваме оттук нататък в следващите варианти.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря господин Гечев, не виждам към момента други заявки за думата.

Темата тепърва ще бъде обсъждана, както и в рамките на вашите организации, така и разбира се на следващи заседания по нашата Тематична работна група.

Бих искал да дам един малко по-глобален поглед върху въпроса с тази социална условност. Тя няма да засяга само нашите фермери, както стана и въпрос, много българи заминават като сезонни работници особено в сектор „Селско стопанство“ в други държави членки.

Всъщност фермери, които получават в тези държави членки субсидии те ги получават въпреки, че излагат на не достойни условия на труд селскостопанските работници, тоест социалната условност освен, че ще защитава работника, това е възможност на един коректив за нелоялна конкуренция спрямо Вас в чувствителни сектори като секторите на зеленчуците и плодовете.

Така, че наистина необходимо е по-глобалният поглед върху тази политика и последствията, които тя ще има и както

казахме и разбира се и върху хилядите български селскостопански работници в тези страни.

Няма други заявки, мисля, че можем да сметнем в този ред на мисли, тази точка от дневния ред за обсъдена и приключена. Тя беше и последна от днешното заседание.

Господин Петков, заповядайте!

БОЖИДАР ПЕТКОВ: Съвсем накратко в заключение, всичко което казахте е свършено така, но за съжаление в България няма защита на работодателите на сезонните работници, както е по принцип в западните страни, защото там има едно правило, аз давам моите 50 или 100 евро, обаче искам моите 100 килограма малини и работника трябва да ги набере независимо дали е за осем часа или за десет часа. И в така поставените условия там не се говори за експлоатация на труд в извънработно време.

Докато в България ние също даваме по 1 лев на килограм за бране на малини, което е абсолютно същото, както е 50 евро за 100 килограма малини в Испания. Но тук казват, минаха осем часа и ние си тръгваме и няма сила, която да ги задържи, а там на нашите сънародници са взети паспортите, взети са и други неща, но в същото време законът също защитава работодателя и за това искаме и при нас да бъде така.

Ние сме готови да дадем 100 лева, но искаме за тези 100 лева да получим 100 килограма, а не работника да дойде в два часа и да каже: „Аз набрах 30 килограма, на мен 30 лева са ми достатъчни, аз си тръгвам“, без да има преценка за това, че ние сме му платили транспорта, който струва 5 – 6 лева, ние сме платили други осигуровки и т.н.

За това, че тук малко паралелът го правихме веднъж с представители на социалните грижи, че горе долу като експлоатацията на кървавите диаманти.

Искаме да създадем условия на труд, не искаме да има експлоатация, но искаме да има покрития на нормите и на заплатата, защото направих един паралел да в България часовата ставка в селското стопанство е най-ниска и е например 3 или 4 лева на час, но ако направим паралел, че се берат 3 килограма на час, а в Испания се берат 11 килограма на час, означава че паралелът е правилен, най-ниска ставка и най-ниски резултати.

Ако се повишат резултатите, а резултатите могат да се повишат точно с една планирана защита, както от страна на Министерството на труда, така и съдействие от Министерството на земеделието да се подобрят отношенията между сезонните работници и работодателите, които всъщност са производителите на плодове и зеленчуци, защото например в зърнопроизводството и в другите там всичко е механизизирано и няма такъв вариант, всъщност и там има, по време на жътва се работи 10, 12 или 14 часа, в българското законодателство има форма за сумарно работно време, която разрешава да се работи и в другите направления плодове, зеленчуци или животновъдство повече часове от осем, защото и синдикати и други настояват дори и в селското стопанство да се работи по осем часа, но на практика това е невъзможно и не е ефективно.

Само с осем часа при един дълъг ден, светла час 12 часа и 14 часа просто е кошунство да ги губим тези времена, работно време в светлата част на деня, но това бихме искали да получим подкрепа, както в национален, така и в международен мащаб, както от нашето

Министерството на земеделието, храните и горите, така и от Министерството на труда и социалната политика. Да, искаме да защитаваме работниците, искаме да им плащаме, но искаме да има резултати, както на същите работници в чужбина.

Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ СЪБЕВ: Благодаря господин Петков, за тези резонни предложения, както казахме неколкократно тепърва ще започне работата и дискусиите тук.

Разбира се, имаме и канал за съдействие, комуникация и сътрудничество и с другите министерства, които ще са отговорни за част от ангажиментите. Тъй като не виждам други заявки, вече наистина мисля, че можем да сметнем и тази точка от дневния ред за приключила, с което настъпва и края на днешното заседание.

Използвам повода да благодаря на всички, които взеха активно участие в обсъдените теми и на това Тринадесето заседание на Тематичната работна група за разработване на стратегическите планове в първи инфо формат, така да го кажем, както ви казах следващата седмица имаме среща с Европейската комисия относно следващите стъпки за изпълнението на реформата в Общата селскостопанска политика.

Надяваме се, информацията да бъде полезна и ще бъде споделена и с Вас.

Благодаря Ви отново.

Пожелавам Ви здраве и доскорешни срещи, довиждане!

(Заседанието на Тематичната работна група завърши в 15.00 часа)

Протоколчик: